

Kulturna revolucija na Kitajskem in znanstveni razvoj

Pred kratkim je ameriška znanstvenica Genevieve Dean, strokovnjakinja za kitajske probleme na univerzi v Sussexu, skušala analizirati kitajsko miselnost o znanosti.

Izstrelitev prvega umetnega satelita v Sovjetski zvezi 1957, je vzbudila veliko zaskrbljenost pri Američanih; dve leti pred tem pa je tedaj še neznan profesor Tsien Hsuechen na tiskovni konferenci v Pasadeni pojasnil, zakaj se je odločil, da se vrne na Kitajsko; 15 let kasneje so Kitajci izstrelili umetni satelit (25. aprila), ki daje misliti tako Američanom kot Rusom. Profesorja Tsien Hsuechena imenujejo očeta prvega kitajskega umetnega satelita. Tako je Kitajsko postala šesta država na svetu, ki sodeluje pri vesoljskem tekmovanju.

Kitajci v imenu Mao Ce-tunga osvajajo znanost, z rdečo knjžico v rokah in z vzkliki poveljujejo njegovo ime, hkrati pa pošljejo v vesolje satelit in opravljajo atomske poskuse, pri tem pa ostali svet ne ve, za koliko je napredovala kitajska tehnologija.

Že 3 leta je kitajska znanost ločena od ostalega sveta. Iz te dežele ne prihajajo več znanstvene knjige, ni mogoče vzpostaviti osebnih pisemskih stikov s kitajskimi znanstveniki, ker se vsak poskus ustavi že na meji. Vključ temu — pravi Genevieve Dean — ne moremo reči, da je bila kitajska kulturna revolucija protiznanstveno usmerjena. Osamitev njenih znanstvenikov in pomanjkanje stikov z zunanjim svetom še ne pomeni nazadnjaštva v znanstvenem raziskovanju. Brezdvomno je Kitajsko zadela na svoji poti pri raziskovanju na iste ovire, kot vsaka druga dežela, ki teži po znanstvenih raziskavah. Mao Ce-tung je hotel s kulturno revolucijo na novo ustvariti znanstveno strukturo svoje dežele po lastnem gledanju na moderno industrijsko družbo in priti do te družbe po svoji poti.

V začetku je morala Kitajsko z lastnimi močmi priti do lastne moderne znanstvene raziskave. Mao Ce-tung je pri tem napravil še korak naprej in se ni zadovoljil s trditvijo, da mora Kitajsko sama razviti in najti pot do moderne tehnologije, pač pa da mora ta tehnologija biti samo kitajska. V šestdesetih letih so kitajski znanstveniki ta cilj zgrešili. Zato je začel Mao Ce-tung revolucionarno pot že 1964 in s tem spremenil celotno miselnost kitajske znanosti, ki je bila usmerjena k tujim izdelkom in je vrednotila svoje delo po tujih vzorih razvitih dežel. V zadnjih dveh letih je vodja partije ostro kritiziral kitajske znanstvenike, češ da se vdajajo preveč tujim vzorom, ki so dragi, namesto da bi uporabljali cenejše postopke, ki so primernejši za kitajske zahteve.

Poudarek Mao Ce-tungove misli sloni na tem, da mora biti raziskovanje praktičnega značaja, ne da bi prej delali le začetne raziskave, na katerih bi kasneje praktično gradili. Ta misel pa izhaja iz Mao Ce-tungovega pojmovanja znanstvenega znanja. Znanost je po Mao Ce-tungu poznavanje zakonov, ki urejajo naravo in družbo. Zaradi te povezanosti med proizvodnjo in znanostjo pa so na Kitajskem iskali način, kako bi se bolj povezali med seboj tovarne, univerze in raziskovalne zavode. Mao Ce-tungov cilj je bil odprava specializiranih tehnikov. Tudi za to moramo iskati izvor v Mao Ce-tungovi filozofiji. Ker je znanost vsota izkušenj v gospodarski proizvodnji, bi morali v teoriji vse tehnično delovanje opravljati tisti, ki so neposredno v stiku z gospodarsko proizvodnjo. Ker pa so na Kitajskem ljudje še razdeljeni v razrede, ker

Moskva obtožila Maoa izdajstva

S šest tisoč besedami obsegajočo ideološko bojno napovedjo Peking je moskovska »Pravda« v ponedeljek odgovorila na kitajske napade ob Leninovi stoletnici. Članek je izšel pod naslovom »Lažirevolucionarji brez krinke« in je najostrejši napad na »maoizem« doslej.

Peking že leta nazaj zasleduje politično linijo v Aziji, katere cilj je izpodkopati progresivne (napredne) režime, izzvati spore ter osamiti nacionalna osvobodilna gibanja od njenih »resničnih zaveznikov«, komunistične skupnosti. S tem zadržanjem omogočajo »imperialističnim krogom« uresničenje njihovih »ljudstvu sovražnih načrtov«, kot to pričajo najnovejši dogodki v Indokini.

Vojna kot program

»Pravda« obtožuje v tem članku Mao Ce-tunga priprave na vojno kot dolgoročni politični program za Kitajsko. Vojaško gonjo spremlja klic po pripravah na vojno proti Sovjetski zvezi in drugim komunističnim deželam. Vsa notranja in zunanja politika pekinških voditeljev se opira na težnje po gospodovalni vlogi.

»Superrevolucionarnost« v besedah in izdajstvu interesov delavskega razreda, je bi-

stvo »maoizma« na področju mednarodnih odnosov. Maoizem je »reakcionarno-utopistična malomeščanska zamisel«, protilevnično gibanje na podlagi »kitajske verzije« socialnega šovinizma in »javni poskus«, da bi nadomestili »marksizem-leninizem« z maoističnimi idejami.

Proti »slovanski nevarnosti«

Moskovski list primerja kitajske voditelje s Hitlerjem. Kot Hitler, govorijo tudi oni o nujnosti rešitve ljudstev pred »slovansko nevarnostjo«. Kosajo se z »nacističnim rajhom« ter poskušajo predstaviti Sovjetsko zvezo kot »velikana na trhljih nogah« in kot »papirnatega tigra«.

S tem silovitim napadom »Pravde«, se zdi, da so ovržene vse vesti, ki so se pojavile v zadnjem času v diplomatskih krogih obeh dežel, o ponovnem zblizanju med Moskvo in Pekingom.

PRISRČNO VAS VABIMO NA NAŠ TRADICIONALNI

MLADINSKI DAN

KI BO PRI BOŽJEM GROBU NA PRAZNIK SV. TROJICE, 24. MAJA 1970.

Od 10. ure naprej: Zbiranje mladine pred cerkvijo.

Ob 10.30: Slovesna sv. maša, ki jo bo daroval naš g. škof.

- Med sveto mašo priložnost za spoved.
- Po sv. maši se boste okrepili pri bogato založenem bufetu.
- Poskrbite si že doma pri farnih voditeljih bone za jed in pijačo!

Ob 13.30: Popoldanski program s peštrim kulturnim programom.

Ob slabem vremenu bo celoten program v Pliberku.

PRISRČNO VABIMO DEKLETA IN FANTE IN MLADE ODRASLE, TER VSE PRIJATELJE MLADINE!

NA VESELO SVIDENJE!

Pokrajinsko vodstvo

Romunija pod pritiskom Moskve

V torek so se začela v Moskvi pogajanja med sovjetsko in romunsko partijsko delegacijo. Romune vodi državni partijski vodja Ceausescu.

Zahodni opazovalci so s presenečenjem označili potovanje Romunov v Moskvo, vendar trdijo v Bukaresti, da je bilo to srečanje med obema delegacijama določeno že prej. Po romunskih poročilih hočejo Sovjeti doseči, da bi Ceausescu podpisal sovjetsko-romunsko prijateljsko pogodbo, ki so jo pripravili že leta 1968. Vsekakor je Kremelj že lani odklonil povabilo Romunov za podpis te pogodbe.

Kot se zdi, pa hoče zdaj Kremelj od Ceausescu podpis pogodbe, ki vsebuje, kot pred kratkim s Prago, tri bistvene nove

točke: Brežnjevovo doktrino o omejeni suverenosti komunističnih držav; vojaška pomoč v primeru odkritega spora s Kitajsko; pridržek glede gospodarske integracije vzhodnega bloka po sovjetskem gledanju.

Te tri točke so glavni problem, ki obstajajo med Romunijo in Sovjetsko zvezo in katerega naj bi obe delegaciji prerешetali na najvišji partijski ravni. Ceausescu je pred kratkim na proslavi ob 100-letnici Leninevega rojstva v Kremlju zavrnil Brežnjevovo doktrino, ko je izjavil, da Romunija vztraja na svoji popolni suverenosti in nevmešavanju v njene notranje zadeve. Tedaj je tudi izjavil, da želi njegova partija dobre odnose z vsemi komunističnimi partijami, vključno s kitajsko.

še zmerom ostaja različnost dela, so še zmerom potrebni tisti, ki obvladajo teoretično znanje in ki bodo vsem ostalim pomagali strnjevati znanje praktičnih izkušenj.

Mao Ce-tung misli, da so tudi v kitajski družbi buržujski strokovnjaki, ki jih bo mogoče odpraviti le na tak način, da tudi delavec postane izvedenec, prav to pa je treba doseči in kako drugače, če ne s pomočjo teh buržujskih strokovnjakov?

Leta 1968 je Mao Ce-tung pojasnil svoj znanstveni načrt, ki vsebuje dve glavni točki: delavci, ki so bili izbrani, da bodo sle-

dili posebnim izobraževalnim tečajem, morajo vsaj 2 leti delati na področju proizvodnje, ko pa opravijo tečaj, se morajo vrniti v proizvodnjo. Izobraževanje ne sme biti vobčega značaja, pač pa posebno. Mao Ce-tung želi najprej usposobiti delavce za novo tehniko, čeprav bo ta še zmerom primitivna, pozneje pa se želi opreti na iznajdljivost delavcev, ki so postali strokovnjaki, da bi dosegli višjo in modernejšo tehnologijo.

Milijoni kitajskih delavcev, naj torej najprej razumejo moderno tehniko 20. stol., nato bodo začeli opravljati nerazvitost.

VABILO

Državna gimnazija za Slovence pri-srčno vabi na

ŠOLSKO AKADEMIJO

ki bo v nedeljo, dne 7. junija 1970, ob 14.30 uri, v Delavski zbornici (Arbeiterkammer) v Celovcu.

Ravnateljstvo

OBJAVA

Sprejemni izpiti na Državni gimnaziji za Slovence bodo v soboto, dne 11. julija 1970, s pričetkom ob 8. uri. Sprejemni izpit za 1. razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo. Izprašuje se snov 4. šolske stopnje. Za vstop v višje razrede je potreben osebni razgovor z ravnateljem šole.

Prijave za sprejemne izpite lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Državna gimnazija za Slovence, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22.

Za izpit je treba predložiti tele dokumente:

1. rojstni list,
2. dokaz avstrijskega državljanstva,
3. spričevalo 4. šolske stopnje ljudske šole.

Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na naslov ravnateljstva Državne gimnazije za Slovence.

Ravnateljstvo

Wilson razpustil parlament - nove volitve 18. junija

Britanski ministrski predsednik Harold Wilson je v ponedeljek v Londonu naznanil, da bo 29. maja razpustil parlament, 18. junija pa bodo nove volitve. Premier Wilson je o tem sklepu vlade obvestil angleško kraljico Elizabeto in jo, kot določa tradicionalni protokol, zaprosil, naj razpusti parlament in določi nove volitve v spodnji dom. Sedanji parlament so izvolili na splošnih volitvah dne 31. maja 1966.

Čeprav bi morala trajati petletna zakonodajna doba sedanjega parlamenta do aprila leta 1971, se je Wilson uporabil pravice, da razpiše nove volitve, potem ko sta nekaj zaporednih lokalnih volitev in javno mnenje pokazala rastočo popularnost laburistične stranke. Po najnovejših podatkih javnega mnenja, naj bi Wilson imel v novem parlamentu 40 do 60 mandatov večine nasproti konservativni stranki.

Pri novih volitvah 18. junija bodo prišli k štirideset milijonov volilnih upravičencev v pošteve še letniki osemnajst do enaindvajset.

Samosežig ameriškega študenta

V ameriškem mestu San Diego, v Kaliforniji, je pretekli teden umrl za posledicami samosežiga študent kalifornijske univerze George Winne. 23-letni študent se je polil s petrolejem in se sam zažgal. Reuter poroča, da je to storil iz protesta proti vojni v Indokini.

OD TEDNA DO TEDNA

AVSTRIJSKI IN ITALIJANSKI NOVINARJI O JUŽNI TIROLSKI

Mednarodni institut za tisk (IPI-Internationales Presseinstitut) je v Zürichu organiziral sestanek med predstavniki avstrijskega in italijanskega tiska, ki naj bi dovedel do sporazumnega obravnavanja južnotirolskega vprašanja. Ta institut je organiziral že 10 podobnih sestankov, to je med časnikarji iz različnih držav, da bi dosegel bolj sporazumno obravnavanje važnih mednarodnih vprašanj.

Tako so bili npr. sestanki med francoskimi in nemškimi časnikarji, med Japonci in Indonezijci, med Angleži in Nemci, Angleži in Američani, Grki in Turki td.

Avstrijsko-italijanski sestanek v Zürichu je trajal dva dni ter se zaključil s skupno večerjo časnikarjev. Razpravo je vodil urednik za zunanje zadeve švicarskega lista Neue Zürcher Zeitung, Urs Schwarz, torej novinar iz nevtralne države. Po »kolektarju«, glede katerega je bil dosežen sporazum med Avstrijo in Italijo, bo Italija izvedla zadnji sporazum o Južnem Tirolu v dveh letih, kar pomeni, da bo približno v tem času izdala potrebne zakone. Tako bo bozenska pokrajina, kjer živi večina Nemcev, uživala večjo avtonomijo kakor doslej. Sicer je imel sestanek časnikarjev v Zürichu namen s sporazumnim obravnavanjem južnotirolskega vprašanja in poročanjem o življenju južnih Tirolcev ustvariti ugodnejše ozračje in s tem tudi pripomoči k lažšanju trenja med obema narodoma, kakor tudi med obema državama. Brez posebnih težav so se časnikarji sporazumeli glede naslednjih točk:

Poslovanje uredništva na Južnem Tirolskem lahko bolj učinkovito kritizira sam italijanski tisk, to je boljše kakor avstrijski, ker bi se avstrijska kritika utegnila razlagati kot vmešavanje v notranje zadeve. Avstrijski in italijanski tisk naj bi zavzela kritično gledališče glede pouka zgodovine in glede sestave šolskih knjig. Italijanski uredniki na Južnem Tirolskem naj se naučijo nemškega jezika. Pravice južnih Tirolcev, ki so izgubili italijansko državljanstvo, naj se vzpostavijo. Južni Tirolci imajo pravico dajati osebna imena po lastnem izboru. Sprejemanje televizijskih oddaj iz Avstrije, Zahodne Nemčije in Švice na Južnem Tirolskem je treba tehnično omogočiti. Južno tirolska ljudska stranka naj več poroča o svojih posvetovanjih in ukrepih; prisotni predstavniki te stranke so se obvezali, da se bodo prizadevali, da bi tem sestankom prisostvovali tudi dopisniki italijanskih listov. Italijanski časnikarji so prosili institut IPI, naj se pri italijanskih oblastvih zavzame za to, da bi dvema urednikoma južnotirolskega lista »Dolomiten«, ki sta bila izgnana, omogočili povratek. Italijanski tisk je to zahtevo podprl. Časnikarji so se tudi sporazumeli, da se olajša izmenjava poročil in mnenj med avstrijskimi in italijanskimi listi. Italijanski listi naj bi objavili o zasedanju v Zürichu poročila, ki bi jih napisali avstrijski časnikarji, in narobe. Jeseni naj bi se časnikarji zopet sestali.

PRED POKRAJINSKIMI IN OBČINSKIMI VOLITVAMI NA PRIMORSKEM V ITALIJI

Kakor napovedano, bodo tudi na Primorskem v Italiji 7. junija pokrajinske in občinske volitve. Deželni volitev tam ne bo, pač pa bodo občinske volitve na Tržaškem in sicer samo v Zgoniku, Nabrežini, Repentabru, Dolini in Miljah, torej ne v Trstu. V Gorici bodo pokrajinske ter občinske volitve v vseh občinah na Goriškem razen v Ronkah, Villessah in Romansu, torej tudi v Steverjanu, Sovodnjah, Doberdolu, Tržiču, v Gorici in Krmini.

Komunistična stranka Italije je na Tržaškem že postavila svojo kandidatno listo za pokrajinski svet. V njej so tudi Slovenci.

Slovenska skupnost za skupen nastop

V ponedeljek, 20. aprila, se je sestel svet Slov. skupnosti pod predsedstvom dr. Zorka Hareja. Po poročilu političnega tajnika dr. Draga Legiša je svet sklenil, da vztraja pri pobudi za skupen nastop vseh slovenskih političnih skupin na bližnjih pokrajinskih in občinskih volitvah. V tej zvezi je zaupal izvršnemu odboru nalogo, naj takoj stopi v stik s Slovensko demokrasko

zvezo in Slovensko levico, da ugotovi možnost takšnega skupnega nastopa.

Svet je nato razpravljalo o aktualnih političnih problemih; pri tem je med drugim pozitivno ocenil samostojen nastop Slovenskega gospodarskega združenja pri prihodnjih obrtniških volitvah. Pozdravil je hkrati tudi zagotovilo deželnega odbornika Stopperja, ki je na zahtevo deželnega svetovalca Slovenske skupnosti izjavil, da bo Društvo slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije gotovo zastopano v novi konzultaciji z izseljenci.

Slovenska skupna lista

Pogajanja med Slovensko skupnostjo, Slovensko demokrasko zvezo in Slovensko levico glede sestave skupne liste za pokrajinske volitve so se v glavnem zaključila. Vse tri skupine (v sami Slovenski skupnosti so tri skupine: Slovensko ljudsko gibanje, Slovenska demokraska zveza in Slovenska narodno-obrambna skupnost) nastopijo s »slovensko skupno listo«. Spisek kandidatov še ni bil objavljen, znano je le, da nastopi v devinsko nabrežinskem okrožju kot kandidat nabrežinski župan dr. Drago Legiša. Volilni znak bo lipova vejica, čeprav

Zahodnonemški gospodarski minister Karl Schiller v pogovoru z avstrijskim finančnim ministrom dr. Hansom Androschom na kongresu zahodnonemške socialdemokratske stranke v Saarbrücknu.

je Slovenska levica izrazila željo, da bi večji dodali še nagelj, torej njen znak.

JUGOSLOVANSKI PREDSEDNIK O LJUDSKI OBRAMBI

V Beogradu se je pravkar končal simpozij o teritorialni obrambi. Udeležencem tega simpozija je vrhovni poveljnik jugoslovanske vojske Tito dejal: »Zasnova splošne ljudske obrambe pomeni dosledno, odločno in ustvarjalno uporabo bogatih izkušenj iz narodnoosvobodilnega boja v naših sedanjih razmerah in je izraz potreb naše samoupravne socialistične družbe. S tem se je začel in poglobil proces obrambe.

Čeprav smo dosegli pomembne uspehe v razvoju splošne ljudske obrambe, si moramo nenehno prizadevati, da najdemo nove in boljše rešitve. Če hočemo popolneje uresničiti zasnovo splošne ljudske obrambe, pri čemer je naša znanost že dala vidne rezultate, mora le-ta še bolj sodelovati pri nadaljnjem razvijanju in krepitvi naše obrambe.«

ZAHODNONEMSKI SOCIALISTI OBSODILI ZDA

Na Kongresu zahodnonemške socialdemokratske stranke (SPD) so sprejeli resolucijo, v kateri obsojajo razširitev vietnamske vojne na indokitajski polotok, podpirajo nedavno izjavo socialistične internacionale, ki izraža obžalovanje za Nixonov sklep, da pošlje ameriško vojsko v Kambodžo, ter pozivajo države vpletene v indokitajski vojni, naj pristanejo na ponovno sklicanje konference o Indokini v Zenevi.

Pred izglasovanjem te resolucije je prišlo do ostrega spora med vodstvom stranke in opozicijo mladinske levičarske organizacije v stranki, ki je predložila v odobritev zelo ostro resolucijo proti ameriški politiki v Indokini. V tej resoluciji, ki je bila zavrnjena z večino glasov, socialistični levičarski mladinci zahtevajo takojšen ameriški umik iz jugovzhodne Azije in obtožujejo ZDA, da »pod plaščem obrambe demokracije in svobode vodijo strahotno imperia-

listično vojno, ki uničuje velike množice prebivalstva v južnovzhodni Aziji in ki je v izključno korist interesom in oblasti ameriškega imperializma.«

KOSIGIN NE VE NICESAR

Dopisniki zahodnih listov iz Moskve pripominjajo v zvezi z nastopom predsednika sovjetske vlade Kosigina na tiskovni konferenci o zaostritvi položaja na Daljnem vzhodu, da je Kosigin nastopil povsem mirno in samozavestno. Kaže tudi, da je povsem ozdravel. Neki časnikar je načel tudi vprašanje vrhovnega vodstva v državi ter je pri tem namignil na glasove, da se namerava Kosigin umakniti, s čimer bi se še bolj okrepil položaj glavnega tajnika komunistične partije Brežnjeva.

Kosigin je dejal: v najdem času je zahodni tisk pogosto namigoval na možnost sprememb v Sovjetski zvezi, in to v vodstvu Sovjetske zveze. »Jaz ne vem ničesar o tem, rad pa bi vedel, od kod prihajajo te informacije,« je dejal Kosigin. Glede nove gospodarske politike je pripomnil, da to utemeljujejo izkušnje. Sama reforma je potrebna revizije, da bi zagotovila gospodarski razvoj.

KAJ MISLIJO ANGLEŽI?

Pristaši levega krila laburistične stranke, ki je na vladi v Veliki Britaniji, so zahte-

pristaši nacizma, zgubljajo; pač pa so napredovali socialni demokratje, ki so se po številu glasov približali krščanskim demokratom (krščansko-demokratski uniji CDU). Socialni demokratje so dosegli 43,4 odstotkov glasov, leta 1966: 39,8 odstotkov, CDU 45,4 (45,1) odstotkov glasov. Velika je bila zguba svobodnih demokratov (FDP, liberalcev), ki so v vladi s socialisti, pa tudi nacionalno demokraska stranka, kakor rečeno, je nazadovala. FDP je padla od 9,8 na 5,7 odstotka, nacionalno-demokraska stranka pa na 2,4 odstotka (pri deželnih volitvah leta 1967 je zbrala še 5,8 odstotka glasov); danska mamjšina — v njenem imenu je nastopila zveza Südschleswiger Wählerverband (SSW) — je nazadovala od 2,2 na 1,7 odstotka. Volilnih upravičencev je bilo 1,8 milijona, izvolili so 3600 občinskih svetov.

CAO KY OBISKAL KAMBODŽO

Saigonske čete bodo ostale v Kambodži tudi po 30. juniju, to je po roku, ki ga je predsednik Nixon določil za umik ameriških intervencionističnih sil. To je povedal podpredsednik saigonskega režima Nguyen Cao Ky na tiskovni konferenci v Neak Leungu, kamor je prišel na obisk. To strateško točko na Mekongu so pred kratkim zavzele ameriško-saigonske čete.

Saigonski podpredsednik je sicer na omenjeni tiskovni konferenci v Neak Leungu dejal, da »ni gotovo«, koliko časa po 30. juniju bodo saigonske čete še ostale v Kambodži »bodo pa nedvomno ostale nekaj mesecev«. »Če bodo Združene države Amerike nehale v zaledju podpirati naše čete... moramo mi ostati in se boriti.« Rekel je tudi, da bodo saigonske enote prevzele kontrolo nad plobo po Mekongu. Saigonske ladje že zdaj ustavljajo vse tuje ladje ob kamboški obali, v dolžini 120 kilometrov med kamboškim pristaniščem Sihanukville in južnovietnamsko mejo, s čimer so praktično blokirale kamboško mejo in teritorialne vode.

Flotilja saigonskih bojnih čolnov, ki plove navzgor po Mekongu, namerava doseči Kompong Cham, drugo največje mesto v Kambodži. Po zadnjih novicah so saigonske ladje že priplule na določeno mesto, ne da bi našle na odpor. Njihov naslednji cilj utegne biti Kratie, 106 kilometrov severovzhodno od Phnom Penha, kar bi pomenilo, da bi se saigonske sile že povsem vgnzdile v Kambodži.

Kakor je dejal Cao Ky, se južnovietnamske in kamboške čete »trenutno ne borijo skupaj, čeprav delajo v povezavi«.

Osvobodilne sile pa zdaj ustanovljajo nova oporišča v notranosti kamboškega ozemlja, pri čemer uporabljajo znano gverilsko taktiko umikov in protinapadov. V Saigonu pravijo, da gverilci manevrirajo, hoteč pridobiti čas za prestavitev oporišč globlje na kamboško ozemlje.

ABA EBAN POZIVA PALESTINCE

Izraelski zunanji minister Aba Eban je v arabščini po televiziji pozval Palestince, naj »pripomorejo k uresničitvi arabsko-izraelskih pogovorov o miru, ker je že skrajni

Izraelski tanki so vdrl v Libanon. Več tisoč vojakov je pretekli teden s podporo sto tankov in letalstva vkorakalo v Libanon, da bi uničili gverilsko oporišča arabskih terorističnih organizacij v južnem Libanonu. Po tridesetih urah srdečega boja s sirskimi, iraškimi četami in silami El Fatah, so se izraelske vojaške enote ponovno umaknile z libanonskega ozemlja.

v Indokini. Wilson je dodal, da se morajo vse tuje čete nujno umakniti iz Kambodže in Vietnamu. Po njegovem mnenju se ne bo dal spor v jugovzhodni Aziji rešiti, dokler ne bo Kitajska sprejela v Organizacijo združenih narodov.

NEONACISTI ZGUBLJAJO

Občinske volitve v deželi Schleswig Holstein so pokazale, da nacionalno-demokraska stranka (NPD), v kateri so organizirani

čas, da bi se končala mržnja, ki nas razdvaja.

Izrazil je »prepričanje«, da je Izrael pripravljen na »ozemeljske koncesije« Arabcem v zamenjavo za mir. Izrael bi se odpovedal »vsaj dela zahodne obale Jordana« in »da noče vladati milijonom Arabcev«. Izrael se ne bi umažnil s sedanjih črt brez sklenjenega miru, svoje sile pa bi premaknil na meje, določene v mirovni pogodbi, je dejal Aba Eban.

R. H. BARTSCH IN SLOVENC

V ljubljanskem „Delu“ (št. 105) je izšel članek pod gornjim naslovom izpod peresa književnika in kulturnega kritika Božidara Borka. Avtor tega članka razmotriva odmeve šušteršičevega predavanja v graškem tisku. Božidar Borko piše:

Nedavno je v okviru graške Uranie predaval kustos mariborskega Zavoda za spomeniško varstvo Mirko Šušteršič. Za temo svojega predavanja si je bil izbral odnos avstrijskega pisatelja Rudolfa Hansa Bartscha do Slovenskih goric. Ta pisatelj, znan zlasti po svoji zbirki »Zwölf aus der Steiermark«, se je v nekaterih pripovednih spisih dotikal tudi Slovenskih goric in Pohorja, vendar lirično dojete pokrajinske podobe niso mogle zakriti Bartschevega šovinističnega odnosa do slovenskega prebivalstva. V njem je videl inferiorne »Vindišarje«, ki naj hlapčujejo nemški gospodi. V tem je bil ta štajerski pisatelj somišljenik takih ponemčevalnih organizacij, kot sta bili »Südmark« in »Schulverein«, ki ju je podpiral tudi štajerski pisatelj Peter Rosegger.

Mirko Šušteršič je torej stopil pred graško občinstvo s kočljivim, vendar prav zanj privlačnim predavanjem, ki je — kakor pomenjamo iz časniških poročil — privabilo mnogo poslušalcev, tem bolj, ker so predavateljeva izvajanja izpopolnjevale slike. Tov. Šušteršič je očitno hotel ob koncu razvrednotiti tudi Bartschev šovinizem, kar je popolnoma pravilno, kajti sosedstvo med Avstrijo in našo republiko, ki ga vsi želimo, je mogoče samo tedaj, če avstrijski sosedje priznajo objektivno stanje in docela zavrnejo zoprne predsodke iz preteklosti,

CELOVŠKA OPERA JE GOSTOVALA V LJUBLJANI

V ponedeljek, 11. maja so v ljubljanski Operi gostovali celovški operni umetniki z Mozartovo komično opero v treh dejanjih »Beg iz seraja«. S tem delom je začelo Mestno gledališče v Celovcu svojo sezono za leto 1969/70.

Gostovanje Celovčanov je po pisanju slovenskega tiska prav lepo uspelo in je pravzaprav vrhovec obiska Slovenskega opernega gledališča iz Ljubljane v Celovcu. Kot je znano, so ljubljanski pevci uprizorili pri nas 26. aprila krasno delo Petra Iljiča Čajkovskega »Pikovo damo«, ki jo je strokovna kritika in pa ljubitelji operne umetnosti, ki so videli to predstavo, izredno pohvalili.

Pod taktirko dirigenta Roberta Filzweiserja in v režiji upravnika Herberta Wachinza, so nastopili: Hans Eybl kot paša Selim, Nada Siriščević v vlogi Konstanze, Ruth Rohner v vlogi Blonde, Sigurd Björnson kot Belmonte, Hans Sojer kot Pedrillo, medtem ko je kot Osmiin nastopil Georg Schnapka.

Od zime sem zbežal v vigrad

(Kramlja Alojzij Vauti, selski župnik) (1. nadaljevanje)

Na domu Andreja Hoferja

Takoj prvi popoldan sva z gospodom Pavletom izletela v avtu v Passaiersko dolino na dom tirolskega junaka Andreja Hoferja. Kdo je bil Andrej Hofer, boste mnogi že vedeli, ker ste se o njem učili v zgodovini tudi že v ljudski šoli.

Živel je kot gostilničar p. d. Sandwirt za časa Napoleona. Ta si je z zmaganji razširil vladarstvo po širni Evropi. Tudi Beljak z Zgornjim Rožem je pripadal njegovi Iliriji. Meja med Ilirijo in Avstrijo je v Rožu bil potok »Suha« med Svečami in Podgorjami. Enonadstropna hiša ob cesti zunaj Sveč je bila takrat avstrijska carinarnica.

Avstrijski cesar Franc je moral odstopiti Tirolsko francoski zaveznici Bavarski. Tirolci pa so bili goreči avstrijski patriotje in jim ni šlo v glavo, da bi bili ločeni od Avstrije in priklapljeni Bavarski. Sklenili so s silo se upreti in preprediti zasedbo Tirolske od Bavarcov. Andreja Hoferja so postavili za vrhovnega poveljnika, kot svetovalci in pomočniki v poveljstvu so mu bili pridelnjeni štirje odločni možje. Dobro so organizirali svoje strelce. V teh bitkah so zmagali in potisnili sovražnika nazaj. Slavna zmaga na gori Isel blizu Innsbrucka je pogum Tirolcev še ojačala. Toda v vojni

predvsem pa ponemčevalno mentaliteto »Südmarkinih« pristašev, med njimi tudi Bartscha.

Žal, da je neki odmev šušteršičevega predavanja v Gradcu pokazal, da ta mentaliteta še živi kljub očitnemu napredku slavistike v Avstriji in spodbudnim pojavom dobrega sosedstva na jugoslovansko-avstrijski meji. V »Südost-Tagespost« dne 21. marca je Hermann Candussi (menda še študent) priobčil z naslovom »Ein schöner Vortrag...« (Lepo predavanje) poročilo o šušteršičevem slovenskem aspektu na Bartscha. Kljub določenemu priznanju kvalitete tega predavanja je poročevalec graškega dnevnika zameril gostu iz Maribora, da je v zvezi z Bartschem omenil, kako je moralo slovensko prebivalstvo Slovenskih goric trpeti zaradi samovolje nemške gospode. Na tem mestu kakor tudi ob koncu poročila Candussi docela v Bartschem duhu razločuje med »Vindišarji« in »ljubljskimi

O problemih, ki tarejo danes ves svet

V Društvu Slovencev je imel inž. agr. Marko Bajuk ml. pred kratkem nadvse zanimiv ciklus predavanj, na katerih je govoril o najpomembnejših sodobnih problemih in težavah, ki dandanes pretresajo ves svet, Latinsko Ameriko še posebej, med njimi pa tudi Argentino.

Predavateljeve misli so bile sledeče:

Če se količkaj v mislih ustavimo pri današnjih razmerah, vidimo in na lastni koži čutimo, da dejansko živimo na prelomnici človeške zgodovine v vsakem oziru. Mi starejši priseljenci, ki smo pred dvajsetimi leti zapustili v natežjih okoliščinah domovino, smo doživljali in še danes doživljamo in čutimo težak prelom, ko v novi domovini dorašča naš novi rod. Pa je to le majhen del v primeri s tem, kar nam danes vznemirja razum in teži srce.

Človek je pozabil danes na dvoje: da je sicer svobodno razumsko bitje, a ustvarjen in odvisen od svojega Stvarnika, in da je družabno bitje, ki mu za temeljni življenjski pravec velja Kristusova zapoved o ljubezni do bližnjega. Odtod vsi globoki pretresi, ki danes majejo svet v njegovih temeljih.

Ko je referent govoril o perečih vprašanjih, je orisal današnji položaj socialnih problemov v svetu vobče, zlasti v Latinski Ameriki. S svojim obsežnim znanjem in široko razgledanostjo na vseh teh področjih, pa tudi z globokim razumevanjem medsebojne povezanosti vseh sedaj nastopajočih dogodkov, je ob zanimivih konkretnih statističnih podatkih predočil jasno sliko problemov, ki danes povzročajo na vseh koncih in krajih nemire, socialna gibanja in revolucionarne udare. Predavatelj je nadalje govoril tudi o gledanju Cerkev na vse te probleme. Najprej je postregel z doku-

Slovenci«. Tako je graški list znova pogrel etnografsko spako, ki je najbolj prijala nekdanjim germanizatorjem, češ da so v Slovenskih gorica (kjer je pred prvo vojno mnogo graške gospode izkoriščalo slovensko ljudstvo) in sploh na Štajerskem prebivali »Vindišarji«, nikar pa Slovenci.

Tisti, ki smo se rodili med vinskimi trtami Slovenskih goric in ki smo v mladih letih sami občutili zopni duh »Südmarke«, bi bili potemtakem celo v očeh mladega Avstrijca nekaj drugega, kot so Slovenci. Prijatelji kulturnega sodelovanja svobodnih narodov, kakor sta slovenski in avstrijski, gledamo s studom na to zdavnaj premagano, znanstveno neutemeljeno in človeško krivično delitev našega naroda med Slovence in Vindišarje. Vindišarji so zrasli na tleh renegatstva, ki je pač prijalo interesom nekdanje graške buržoazije, ki pa je nosil sramoten pečat izdajstva in sužnosti. Zato odklanjamo, da se v zvezi s sicer zaželenim kulturnim sodelovanjem med Mariborom in Gradcem spet pojavlja v graškem tisku grdi madež »vindišarstva«.

mentarnimi podatki izjav in navodil koncilskih odlokov. Navajal je besede, opominne in rotenje papeža Pavla VI.

Nazadnje je govoril Marko Bajuk ml. o najbolj perečem problemu, ko človek v današnjem, pogosto neznosnem socialnem položaju, v prenašanju kratenja najosnovnejših človeških pravic in trpljenju v nebo vprijočih krivic, za svojo rešitev sega po nasilju in revoluciji. Razložil je najprej bistvo pojmov nasilja in revolucije, nato pa prikazal na dokumentarnih izjavah cerkvene hierarhije, papeža, vatikanskega koncila, škofovskih konferenc in uglednih osebnosti ter na konkretnih primerih zle posledice takšnih gibanj. Razmere kriče po nujni rešitvi, čeprav je njena uresničitev težka. Njen osnovni postulat je v osebni prenovitvi človeka in v prostni krščanski ljubezni do bližnjega.

LIKOVNA UMETNOST:

PRODAJA VAN GOGHOVEGA DELA

Van Goghova slika »Cipresa in drevo v cvetju«, ki je nastala leto dni pred slikarjevim samomorom (1890) je bila na dražbi newyorške galerije »Parke — Bernet« prodana za 1,300.000 dolarjev (ali okoli 32,5 milijonov šilingov). Kupec dela ni znan. To je rekordna cena, ki ga je kdajkoli doseglo slikarsko delo.

25 LET SLOVENSKE GRAFIKE

V Moderni galeriji v Ljubljani so odprli razstavo »25 let slovenske grafike«. Pripravili so jo v okviru proslav 25-letnice osvoboditve in praznika mesta Ljubljane.

SLOVENC

doma in po svetu

Visoke obletnice Slovencev v Argentini

80-letnica Krajnikovega ata

Nedavno je praznoval 80-letnico svojega rojstva v Buenos Airesu Krajnikov ata. Rodil se je na Suhi pri škofji Loki. Kot 50-letnik je moral bežati iz domovine. Preko Peggetza in Spittala je prišel v Argentino. V taboriščih je bil znan po svojem »pitrkovanju« na »šine« in je tudi napisal brošuro oziroma je napisana po njegovem strokovnem pripovedovanju »Slovenski pitrkovalci«. V taborišču se je naučil »bognerstva«. V Argentini je služil kot mizarski pomočnik pri slovenskih podjetjih. Zdaj uživa pokoj pri svojem sinu Tonetu. Pred pol leta mu je umrla žena Ivana, s katero sta malo prej praznovala zlato poroko.

Rev. Matija Lamovšek 70-letnik

Še enega visokega jubileja ne smemo pozabiti, ki ga je praznoval prav tako v Argentini, to je sedemdesetletnico svojega življenja g. Matija Lamovšek. Rodil se je v župniji št. Rupertu na Dolenjskem. Po maturi v škofovih zavodih v št. Vidu pri Ljubljani, je šel v bogoslovje v Ljubljano; za mašnika je bil posvečen 1925. leta. Služboval je na različnih krajih, od teh naj omenimo samo težko delavsko župnijo v Devici Mariji v Polju. V tej župniji je jubilat dočkal 1941. leto in odhod v begunstvo 1945. Naprej je bil v Kellerbergu, nato v Spittalu, kjer je bil dušni pastir med slovenskimi begunci do odhoda v Argentino 1949.

Ko ga je rajni nadškof dr. Solari sprejel v nadškofijo v La Plati, je bil nastavljen najprej kot kaplan v Baraderu in nato v Quilmesu, leta 1954 pa za hišnega duhovnika v zavod Sagrado Corazon v Castelarju. Leta 1969 ga je nadškof — koadjutor dr. Aramburu sprejel v nadškofijo Buenos Aires in imenoval za hišnega duhovnika v zavod Divino Rostro v Parque Centenario.

Vsa leta je rad pomagal v dušnem pastirstvu za Slovence v San Justu, Ramos Mejii in Moronu. Ko je bilo ustanovljeno samostojno središče slovenskega dušnega pastirstva za Moron-Castelar, je prevzel njegovo vodstvo in ga ohranil do danes.

Zadnja premiera v Tržaškem Slovenskem gledališču

Pred kratkim so uprizorili v Slovenskem gledališču v Trstu svojo zadnjo premiero letošnjega repertoarja, in sicer delo madžarskega dramatika Istvana Orkenyja »Tötövi«, ki jo je lepo prevedel v slovenščino Jože Hradil.

Dramo je dobro režiral Adrijan Rustja, igralsko pa je bila na višku.

Gledališki repertoar pa bo Slovensko Tržaško gledališče dopolnilo še z dvema gostovanjema: gledališče Ivana Zajca z Reke bo priredilo Tijardovićevo opereto »Malo Floramy«, drama Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane bo uprizorila Grumov »Dogodek v mestu Gogi« (delo Slovenca).

du pove, da je bil v tej hiši rojen in v njej gosposdaril Andrej Hofer. Druga plošča pa v vznesenih besedah pove, da je slavnost blagoslovitve ob 90-letnici bitke na gori Isel blagoslovil počastiti s svojo navzočnostjo sam njegovo veličanstvo cesar Franc Jožef I.

No, če je v hiši gostilna, je že treba pokusiti njene dobrote! Seveda k mizi v veliki gostilniški sobi. Kot prigrizke k pijači naročiva Trento. Pa morda ne veste, kaj je to? Stari Podjunčani pa se še spominjamo, kako nam je bila trenta zaželjena. Ko so mati pekli kruh, so najprej testo vložili v slamnice, da je shodilo in ga potem z loparjem porinili v zakurjeno peč. Nato so postrgali še ostanke testa, male kose razgrnili in potrentali, da so bili komaj še za prst debeli. Z žlico so vanje vtisnili jamice, jih posuli s sladkorjem ali drugimi sladkimi dobrotami in jih spekli s kruhom vred. Te trento so bile za nas še nerazvaje ne otroke prave slaščice. Odlikar sem odrasel, jih nisem videl in jedel več. Glej, tu jih pa še celo v gostilni servirajo!

Ob steni je velika stara slika, ki kaže Andreja Hoferja, ko prejema cesarsko odlikovanje. V drugem delu hiše pa je ohranjena družinska soba, kakršna je bila za časa Andreja Hoferja, pravi Hoferjev muzej. Za vstopnino 100 lir sva si z malo družbo smela vse ogledati in poslušati razlago vodiča. Ta mož je bil zelo zanimiv: krepke postave, s kosmato brado, oblečen v staro tirolsko narodno nošo, na glavi vi-

sok, širokokrajen klobuk je zelo sličil Andreju Hoferju in je o njem tako navdušeno govoril, kakor da je vse to tudi on doživel.

V tej družinski sobi stoji lesen kip Andreja Hoferja v naravni velikosti, z zastavo, na potezah obraza se kaže samozavest in junaški pogum. Poleg njega je pod steklom razstavljenih več predmetov, ki so se ohranili: klobuk s srebrnim napisom »Oberkommandant«, irhaste obnošene hlače, dve obleki: lepa za nedelje, obnošena za delavnike, naramnice: prtene za nedelje, usnjate za delavnike, rožni venec, nož, škornji z ostrogami, širok pas z uvezenim napisom »Oberkommandant«. Tam je tudi fotokopija zadnjega pisma, ki ga je domačim pisal pred ustrelitvijo. Sredi sobe stoji velika okrogla miza v premeru poldrugega metra, okoli katere je zasedal Hoferjev generalni štab in koval načrte proti sovražniku.

Blizu hiše stoji domača kapela. Pozidal jo je že Hoferjev ded iz zaobljube, da bi bilo njegovo imetje obvarovano plazov. Romal je celo v Jeruzalem in je potem kapelico pozidal v malem podobno cerkvi božjega groba v Jeruzalemu.

Za gradnjo druge, večje spominske kapelle leta 1899 je prispevala vsa Tirolska. V notranjščini predočujoče slike raznih bitk iz tirolskega osvobodilnega boja.

Mnogo zanimivega sva to popoldne videla in slišala. Zato sva se zelo zadovoljna vrnila v Meran in sklenila: jutri zopet kam! (Dalje prihodnjic)

Ob robu povedano

ŽE SPET!

Zgodilo se, da človek poročal včasih o kakih stvari malo pozno. To se ne pripeti samo nam, tudi drugim. Zato naj nam naši bralci ne zamერიjo preveč, če smo že spet za osem dni zadaj. Drugi bodo poročali še bolj pozno.

V soboto, dne 2. maja, je zasedala v Podgorjalu neka organizacija, ki hoče rešiti Koroško pred ostudno usodo slovenizacije; ta ista organizacija ima seveda zelo bistré oči in ostrá ušesa. Sliši rasti na Koroškem iz dneva v dan z večjim bučanjem rastočo slovensko narodno zavest. Nemška pada, pada, pada. Če si manjšina malo opomore, če se torej okrepi, se seveda v nevarnosti nemška večina. In to je pretresljivo, to se pravi, da človeka pretrese.

Bavijo se z vsem, kar se tiče le zadnjega lasa kakega plešastega koroškega Slovenca. Zopet ugotavljajo, da je neobhodno potrebno tajno (le kako tajno, gospoda?) ugotavljanje koroških Slovencev. Ugotavlja jo nevarnost in zaskrbljenost, če ustanovi kako slovensko podjetje na južnem Koroškem tovarno. Toda, južna Koroška je vendar nerazvita pokrajina. Morali bi biti veseli, če ji hoče kdo pomagati. Tu pa čepi vrag za grmom. Nemci smejo, saj so vendar veliki bratje, slavni gospodski narod, izgubili so kar dva svetovna pretepa, pa si zopet opomogli. Da, Nemci smejo, Slovenci ne, ker ogrožajo bistvo in značaj južne Koroške. Da, če se okrepijo Slovenci, se po mnenju gospodov iz tiste organizacije oslabi nemški živelj na južnem Koroškem. Ni smo vedeli, da je zasadil svoje korenine na pečena tla. Pravijo tudi, da za koroške Slovence zadostujejo zagotovila iz državne pogodbe (do zdaj jih Avstrija še ni uresničila). Posebne pravice jim potemtakem ne pristojajo. Mi pa mislimo, če je izposlovala Avstrija poleg pogodbe Gruber-De Gasperi za južne Tirolce še poseben paket, zakaj ne bi dala nekaj podobnega in prav tako učinkovitega tudi nam koroškim Slovincem.

A, kot izgleda, tega ne bo tako kmalu. Kajti za nas velja (!) to merilo: Če nisi Nemeč, se moraš pač odpovedati marsikateri ugodnosti, ki pa je za Nemce nekaj samoumevnega.

Je tako. Položaj na Koroškem je ravno tako raztrgan in nepregleden, kot vsebina tega izdelka. Nekdo

»KLADIVARJEM!«

(Glosa nadobudnim »perogrizom«)

So neki »kovači«
»Kladivo« skovali
in krivo skovano
so v »cajtenge« dali.

Te »cajtenge« pošlov
je »vestnik« na ves;
smo »cajtenge« brali,
čudili se vmes.

Kovači vi, čujte,
kaj ljudje vam rekó:
»Kladiva« ne kujte,
da rakve ne bo

nam z žebli kdaj zbiló!
To bilo bi hudó!
(Premalo soli ste
sprejeli v glavó!)

Res, škoda je »gase«, *
kjer »majhni ljudje«
»kladivo« vihtijo!
V sramoto jim je!

P i k a

* V „Skodagasse“ na Dunaju je namreč uredništvo in založništvo tega zakotnega lističa „Kladivo“ s podnaslovom „Cajtenge (!) za koroške Slovence“.

*
GLOBASNICA

V sredo, 6. maja, so izvoljeni občinski mandatarji volili v Globasnici župana. Socialistična stranka je kot najmočnejša stranka v občini stavila župana, ker so vse ostale frakcije obdržale svoje glasove zase. ALBERT SADJAK je kot nosilec socialistične liste postal novi župan Globašanov, njegovega namestnika pa je ALOJZ GREGORIČ, ki je kandidiral na krščansko demokratski listi. Iz predvolilne propagande je bilo razvidno, da imata obe stranki podoben program, zaradi česar verjetno tudi sodelovanje ne bo otežkočeno.

RES PRAVI DEMOKRAT!

Bilo je 10. majnika t. l., gojenke v št. Rupertu pri Velikovcu so imele zaključno prireditve. Dvorana je bila polna. Silno blagodejen vtis je napravilo, ko nas je gospod Hosp, župan velikovski, slovensko pozdravil! Kako krepka lekcija je bila to vsem šovinistom, ki smatrajo slovensko besedo za manj vredno! In to v današnjem demokracičnem času, ko se ne dela več razlika med narodnostmi in rasami!

Rajni gospod dekan Zebedin, po rodu Nemeč, ki pa je dovršeno slovensko znal in tudi rad slovensko govoril, je nekoč rekel: »Če bi bilo po mojem, bi se moral na Koroškem vsak Nemeč, ki študira, slovensko učiti!« Zlata beseda! To bi bilo demokracično! Jezik je izraz narodnosti! Vse narodnosti in vsi jeziki so enakopravni!

Poglejmo v Švico. Tam so res vse narodnosti enakopravne! Tri glavne narodnosti Švice: nemška, francoska in laška, so četrti švicarski narodnosti, to je Retoromanom, omogočile, da se tudi oni v šoli učijo svojega materinskega jezika! Vsi Retoromani v Švici se v šoli učijo tudi retoromanščine! To jim je nekaj samo ob sebi umljivega! Tako razumejo Švicarji demokracizem! Vsi enakopravni, vsi enakovredni!

Tako bi moralo biti tudi na Koroškem. Vsi otroci na slovenskem in dvojezičnem ozemlju bi se morali v šoli učiti tudi slovensko!

Zato moramo pozdraviti in odobravati nastop velikovskega župana gospoda Hospa, ki je prišel na slovensko prireditve in je tam navzoče slovensko pozdravil! To je res pravi demokrat, ki se ne sramuje našega jezika in mu je izkazal čast, da je navzoče slovensko nagovoril! Vsi jeziki in vse narodnosti so enako vredne in enakopravne! Tako se dela most med narodi!

Koliko pa je še takih šovinistov, ki mislijo, da se ponižajo, če s Slovincem slovensko govorijo! Ali če v javnosti slovensko govorijo! Ali če se udeležijo slovenske prireditve! To je še pravi Hitlerjev duh. Toda Hitler je mrtev in Bog daj, da bi tudi ta Hitlerjev duh kmalu umrl!

Živel pravi demokracični duh, duh svobode in enakopravnosti!

25 let pevskega zbora „France Prešeren“
v Kranju

Pod tem naslovom je Pevski zbor »France Prešeren« v Kranju izdal jubilejni zbornik, ki govori od prve do zadnje strani o navdušenju in o žrtvah skupine ljudi tega gorenjskega mesta in njegove okolice na pevskega področju. Kranjčani so lahko ponosni na svoj pevski zbor; v letih svojega dosedanjega obstoja ni namreč nudi kulturnega in umetniškega užitka le domačim poslušavcem, temveč je predstavil slovensko pesem in pevsko ustvarjalnost tudi poslušavcem v mestih Anglije, Francije, Nizozemske, Italije, Avstrije in Čehoslovaške.

Petindvajset let »pomenja dobo trdega dela, vsakovrstnih zaprek in trpkih preizkušenj, a zato tudi nič manj uspehov, zmag in zadoščenj«. Moški zbor je od leta 1945 nastopal pod imenom »Pevsko društvo mesta Kranja«, leta 1947 sta se moški in leto prej ustanovljeni ženski zbor združila, od leta 1959 pa pojo moški, ženski in mešani zbor pod današnjim imenom Pevski zbor »France Prešeren«. Od ustanoviteljev zbora sodelujejo danes le še štirje člani: dirigent Peter Lipar ter pevci Stane Abè, Niko Bajd in Ivan Grašič.

Radovan Gobec, tudi pri nas na Koroškem dobro znani skladatelj in dirigent, je v zborniku v sicer skopem orisu, pa vendar prizadevno predstavil dušo Prešernovega zbora, ravnatelja Glasbene šole v Kranju, pedagoškega svetnika Petra Liparja, ko pravi: »Z imenom zbora »France Prešeren« je nedeljivo povezano ime njegovega dirigenta, profesorja Petra Liparja. Petindvajset let vodstva pri enem zboru! Petindvajset napornih in neutrudnih let zasluži najmanj to, da orišemo vsaj njegov lik kot vzor slovenskega glasbenika, skladatelja, pedagoga, dirigenta in organizatorja na glasbeno-amaterskem področju.«

Pomembno je skladateljsko delo prof. Liparja: »Diplomiral je na oddelku za kompozicijo na ljubljanskem konservatoriju pri Slavku Ostercu, ki je vzgojil vrsto slovenskih najvidnejših skladateljev. Tu si je Lipar izoblikoval svoj skladateljski slog, ki je v neprestanem iskanju novih kompozicijskih prijemov, v boju proti izhopenim in ceneniim učinkom v glasbi, čeprav mnogokrat za ceno svoje osebne popularnosti. Lipar je v bistvu melodik, vendar se ne pusti vkliniti v gladko tekočo in poceni melodijo, marveč išče tako v melodiki kot v harmoniji svojo pot, ki mu jo narekuje vsebina pesmi in napredni glasbeni nazor. Kljub temu pa ostaja peven, čeprav spadajo njegove skladbe po izvajalski stopnji v težjo kategorijo. Največ dela je Lipar posvetil zborovski glasbi. V njegovem skladateljskem opusu najdemo okrog 125 skladb od otroških in mladinskih zborov ter samospenov, do moških, ženskih, mešanih in množičnih zborov. Večinoma so bile njegove skladbe objavljene v revijah Naši zbori in Grlica in v drugih priložnostnih publikacijah, kot je npr. Mednarodna edicija za sodobno glasbo (SIMC - 1936). Kot samostojne zbirke so izšle »Šest zborov« (1939), »Pesem poljan« (1949) in trije zvezki mešanih zborov (DSS - 1965). Lipar piše tudi instrumentalno glasbo za klari-

net, violino, čelo in klavir ter za godalni orkester. Posebno pozornost posveča Lipar narodni pesmi, ki jo prireja pestro, zanimivo in duhovito, ne da bi pri tem zabil osnovni značaj ljudske melodike.«

Zbornik opisuje turneje Pevskega zbora »France Prešeren« v inozemstvu in koncerte v okviru sodelovanja med pobrateni mesti svetovne zveze: turneje moškega pevskega zbora po severni Italiji in južni Franciji (1964), turneje mešanega zbora po južni Holandiji (1965), v severni Angliji in Nizozemski (1967), na Čehoslovaško (1968). Pestro sliko o zborovih nastopih v inozemstvu posredujejo citati časniških poročil. Sledi zanimiva zborova kronika, seznam predsednikov, nekaj statističnih podatkov, seznam zasedenih mest na pevskih tekmovanjih ter imenik sedanjih pevcev in odlikovanj ob 25-letnici.

Spored jubilejnega koncerta, ki bo v petek, 29. maja 1970, v kinu Center v Kranju, bodo izvajali moški zbor, ženski zbor in mešani pevski zbor. Izvajana dela segajo od renesančnega skladatelja Jakoba Gallusa Petelina in Monteverdija do sodobnih skladb slovenske srednje skladateljske generacije. Vmes so dela Foersterja in Ravnika ter novejših skladateljev Mihelčiča, Gobca, Liparja, Simonitija pa tudi Lipovška, Švare, Šivica in Kreka ter Ukmarja in Srebotnjaka, Mokranjca in Gabrijelčiča.

Odlični obisk na Koroškem

V torek, dne 19. maja, so se pripeljali na Koroško na majniški izlet in na romanje, mariborski bogoslovci zadnjih letnikov ter oba mariborska škofa, dr. Maksimilijan Držečnik in dr. Vekoslav Grmič. Najprej so obiskali Krko in v krški stolnici somaševali, 15 po številu. Mariborski škof dr. Držečnik je imel lep nagovor, v katerem je omenil bližajoči se jubilej 1000-letnice rojstva sv. Heme, ki je po očetovi strani bila slovenskega rodu. Tudi je naglasil velike in odločilne zgodovinske dogodke in osebnosti, ki so nadvse važni za celotni slovenski narod: sv. Modesta in njegovo delo pokristjanjevanja, nato čez 100 let nastop sv. bratov Cirila in Metoda in spet čez 100 let sv. Hemo, ki je velika žena krščanskega koroškega ljudstva in sv. Cerkve. Prezvisešni g. škof dr. Držečnik je s toplo besedo orisal vrline in zasluge sv. Heme, njeno vneto za čiščenje Matere božje med slovenskim narodom, njeno darežljivost za ustanove sv. Cerkve, predvsem za nastanek krške (celovške) škofije in njen globok socialni čut do bližnjega.

Od Krke so mariborski izletniki zavili k Osojskemu jezeru, v Celovec v hišo Mohorjeve družbe, ki jo je pred skoraj 120 leti ustanovil škof Slomšek in nato še h Gospe Sveti.

Lepo vreme jim je bilo naklonjeno in so vsi bogoslovci, lanski in letošnji novomanjšniki (13 + 13) po številu bili zelo dobro razporejeni. Njihov pevski zbor je odlično prepeval tako v stolnici v Krki, kjer

Naše prireditve

Farna mladina Dobrla ves vabi na igro
LEPA VIDA

ki jo priredi v nedeljo, 31. maja, ob pol osmih (19.30) v frani dvorani v Dobrli vesi.

Prisrčno vabljeni!

*
PLIBERK

Farna mladina in otroci vabijo na igro
SIROTA JERICA

ki bo v nedeljo, dne 31. maja, ob 8. uri zvečer v farni dvorani.

Pol ure pred igro bodo peli slovenski bogoslovci iz Celovca.

Prisrčno vabljeni!

*
SLOVENJI PLAJBBERK

Vabimo na pevski koncert

»GRAŠKIH ŠUDENTOV«

ki bo v soboto, 23. maja 1970, v Slovenjem Plajberku, ob 19,30 v gostilni »Feidl«.

Ljubitelji lepega petja pridite, ne bo vam žal!

Slovensko prosvetno društvo »Zarja«

v Železni Kapli vabi na

PEVSKI KONCERT

ki bo v soboto, 23. maja 1970, ob 20. uri v dvorani Glavne šole v Železni Kapli.

Nastopil bo učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« iz Slovenije, ki bo pod vodstvom prof. Branka Rajšterja izvajal slovenske narodne in umetne pesmi.

Ljubitelje zborovske glasbe prisrčno vabi društveni odbor.

Slovensko prosvetno društvo »Zarja«

v Železni Kapli vabi na

LITERARNI VEČER

ki bo v nedeljo, 24. maja 1970, s pričetkom ob 7. uri zvečer pri Brunerju v Lobniku.

Na tem večeru se nam bodo predstavili predstavniki slovenske besedne umetnosti iz Maribora.

K številni udeležbi vabi odbor!

SPREJEM V »KOROTAN«

Slovenski visokošolski dom na Dunaju sprejema do konca maja prijave za študijsko leto 1970-71.

Slovenski visokošolci in visokošolke ter maturanti, ki želijo priti v Korotan, naj se pravočasno prijavijo na naslov:

Korotan
Albertgasse 48, 1080 Wien

*
ZELEZNA KAPLA

(Materinski dan)

V farni dvorani v Železni Kapli se čisto vršijo razne versko-kulturne prireditve, tako domače kot raznih gostov. Tako je dne 10. maja bila združena prireditve domače kapelske župnije kot Podjunske glasbeno-pevske skupine, ki jo vodi rebrški organist in pevovodja g. Mirko Hajnzič. Farno prireditve je zasnovala č. s. Jelislava z najmlajšo in starejšo mladino z zelo posrečenim programom. Podjunska glasbeno-pevska skupina pa se je predstavila s pevci solisti in z godbeniki. Soliste je vodil in tudi sam pel g. Jožko Starc iz Žitare vesi. Pel je z gdč. Hribnikovo. Nastopala je pa tudi rebrška pevka, učiteljska gdč. Gertrud Woschitzeva, vsi s tako lepimi glasovi in z zavzetostjo.

Materinska proslava, ki jo je otvoril kapelski g. kaplan Ignac David z zelo posrečenim nagovorom, je vse številno občinstvo v vseh točkah zadovoljila. Bližnja in daljna okolica si še želi podobnih prireditve. Zato naj Podjunska glasbeno-pevska skupina le pogumno nadaljuje svoje šolanje!

Kako preženemo voluharja?

Voluharja uničujemo na več načinov, odvisno od letnega časa in površine, na kateri dela voluhar škodo. V večjih nasadih škropimo proti voluharju z endrinom, in sicer tako, da pozno jeseni (oktober, november) poškopimo vso površino do naravnih meja z 2 kg endrina na hektar. Z endrinom škropimo samo jeseni. Zgodnje spomladansko škropljenje bi sicer tudi uničilo voluharja, toda glavna škoda nastane pozimi in jo lahko preprečimo le z jesenskimi škropljenjem. Spomladi in poleti uničujemo voluharja na več načinov, bodisi s pastmi ali pa s fostoxin tabletami ali pa z vabami grainquick. V žive voluharje rove (da so živi spoznamo takole: odprt nov rov voluhar najkasneje v 24 urah ponovno zapre) nastavimo pasti. Najboljše so žirovske pasti, vendar moramo biti za nastavljanje pasti izvežbani, sicer je boljše, da uporabljamo sredstva na bazi fostoxina ali pa vabe. Proti voluharju smo do sedaj uporabljali fostoxin tablete pod vodstvom strokovnjaka iz kmetijskih zavodov. Na voljo so tudi polytanol granule. Vabe grainquick tudi lahko dobimo v trgovini.

POLYTANOL ZA ZATIRANJE VOLUHARJA (Wühlmaus)

Polytanol je pripravek, izdelan na osnovi kalcijevega fosfida, ki razvija v vlago v zemlji strupen plin fosforovodik, ki zanesljivo uniči voluharja, pa tudi druge male škodljive glodalce, ki živijo v zemlji, kot npr. poljske miši, pa tudi krte.

Polytanol uporabljamo v sadovnjakih, pa tudi v drevesnicah, vinogradih, hmeljiščih, vrtovih, parkih, travnikih in drugod.

Polytanol je v prodaji v pločevinastih, neprodušnih zaprtih dozah in polivinilastih vrečkah, ki jih smemo odpreti le na prostem, tik pred uporabo. Doz in vreč ne smemo odpirati niti uporabljati v stanovanjskih in drugih zaprtih prostorih. Polytanol je pripravek v obliki temnorjavih kroglic in drobcov, ki jih polagamo v voluharjeve rove ali luknje, ki jih navrtamo v zemljo s kovinsko ali leseno palico do 25 cm globoko, v razdaljah 1 m ter nato zapremo z zemljo ali rušo. Na 1 kvadratni meter potrebujemo približno 1 gram (1 kavna žlička), v težkih zemljah do 2 grama (2 kavne žličke) Polytanola. Za 100 kvadratnih metrov ga torej rabimo 1/2–1 kg oziroma 50–100 kg na hektar.

V zemlji razvija Polytanol strupen in prodoren plin fosforovodik, ki prodre v zemljo in voluharjeve rove, kjer že najmanjše količine plina uničijo voluharja in njegovo zalego. Rastlinam oziroma koreninam ni škodljiv. Vrtnine, kot so solata, špinača, zelje, koleraba in pod. ter krmne rastline so takoj po polaganju Polytanola užitne. Pri gomoljnicah in korenčnicah kot so krompir, repa, pesa, korenje, redkviča ipd., pa do uporabe počakajmo nekaj dni.

Polytanol uspešno uporabljamo od zgodnje pomladi do pozne jeseni, ob lepem vremenu, kadar zemlja ni premokra. Ob deževnem vremenu Polytanol ne smemo polagati v zemljo, ker se v mokroti rad sam vžge (samovžig) in naglo zgori. Tedaj ni učinkovit.

Polytanol prijemljimo le z gumijastimi rokavicami ter polagajmo z žličko. Na vsak kvadratni meter (eno luknjo) običajno za-

Vpliv vremena na pridelek krompirja

Začetek gojenja krompirja je pomenil bistveni preobrat v intenzivnosti vsega poljedelstva in od nje odvisne živinoreje, ki je s tem postala tudi naprednejša. V hribovitih področjih se je izkazal krompir kot najbolj donosna poljščina.

Pridelek krompirja je odvisen od harmonične rasti vseh njegovih organov, na katere delujejo svetloba, toplota, vlaga in hranila.

Med rastjo je toplota zelo pomemben dejavnik. Menijo, da je optimalna toplota za rast in razvoj krompirja 17 stopinj C (20 stopinj C podnevi in 12–14 stopinj C ponoči). Poskusi so pokazali, da krompir začne odganjati »kaliti« toliko prej, kolikor višja je toplota. Na razvoj kali vpliva torej toplota. Ugotovili so, da najbolj kali krompir pri toploti 15–22 stopinj C. Ko pa vznikne, podpira visoka toplota rast krompirjevke, ne pa tvorbe gomoljev. Največji prirastek posameznih delov rastlin (listov, stebel, gomoljev) je pri 17 stopinj C in pri 21–22 odstotkov talne vlage.

V času nastajanja gomoljev, t. j. pri večini sort v dobi cvetenja, pa je velikega pomena, da ima krompir dovolj vlage. Na ko-

dostuje 1 kavna žlička, v težjih zemljah pa 2–3 žličke.

Spricho nevarnosti samovžiga Polytanola v mokroti je treba paziti na nevarnost požara posebno ob suhih gozdnih obronkih, suhemu senu, kirmi, slami, stelji in podobno.

Zaradi strupenosti seveda ne smemo prahu Polytanola in plina, ki ga razvija, nikoli vdihovati. Zato ga vselej jemljimo in previdno polagajmo v smeri vetra!

Neporabljene količine Polytanola spravimo v pločevinasto dozo, ki jo zrakotesno zalepimo z lepljivim trakom (npr. s selotejmom) ter shranimo v suhem, hladnem in zaklenjenem prostoru, nikakor pa v stanovanju. Posebno pazimo, da ne pridejo otroci in nepoučene osebe do Polytanola.

Polytanol je v zrakotesno zaprtih posodah uporaben več let.

Čeprav je Polytanol strupen, le redko pride do zastrupitev, če ga previdno in pravilno uporabljamo. Najvarnejše pri tem je, da prah ali plin Polytanola ne pride v rane, usta in oči, pljuča ali želodec. Skozi zdravo kožo so zastrupitve praktično izključene.

ličino pridelka vpliva več dejavnikov: vreme in agrotehnični ukrepi: primerna ali neprimerna prejšnja rastlina, gnojenje (hlevski gnoj in gnojila), razdalja in globina oranja (globoka, plitva in tudi škodljivci in bolezni).

Bistveno vpliva na pridelek krompirja tudi pravočasna saditev. Pri pozni saditvi je znižan pridelek gomoljev ne le zaradi virusnih obolenj, ki se javljajo v večji meri pri pozni saditvi, temveč tudi zaradi delovanja drugih dejavnikov, npr. krajše dobe za tvorbo gomoljev in drugi.

Neugodna je letina za krompir, če je preveč padavin z velikim številom deževnih dni in kadar je nizka temperatura, posebej še v času saditve krompirja do njegove kalitve. Nasprotni meteorološki dejavniki, v številu veliko število ur, ko sije sonce, so za rast in razvoj krompirja ugodni.

Pri ugotavljanju optimalnih razmer, ki so potrebni za rast in razvoj krompirja, pa je dognano, da z intenzivnim gnojenjem lahko paraliziramo neugoden vpliv vremena in tako bistveno znižamo riziko slabe letine. B. K.

dvema letoma proslavilo 175-letnico obstoja, izdeluje poleg čevljev tudi usnje. Obrat ima 940 sodelavcev in je 1969 prodal izdelkov za 226 milijonov šilingov, za 1 odstotek več kot 1968. Podjetje je 1969 izvozilo v tujino 14,8 milijona parov, za 18 odstotkov več kot 1968.

Kot edino od avstrijskih velepodjetij čevljarstva ima BALLY tovarno tudi na Dunaju. Podjetje je specializirano za izdelavo kvalitetno zahtevnih čevljev. Bally je lani izvozila okoli 25 odstotkov proizvodnje, v glavnem v Anglijo, Severno Ameriko in Skandinavijo. Zaposluje 650 oseb.

Valjenje piščancev pod žarnico

Mnoge bralce zanima, kako bi doma brez koklje kar pod navadno žarnico lahko valili kokošja jajca. To vprašanje ni tako enostavno, kot je videti na prvi pogled. Res je, da s kokljo, ki vali jajca, nimamo mnogo dela in če je dobra koklja, bo izvalila 70 do 90 % podloženih jajc, seveda če so bila le-ta sveža, od zdravih kokoši in oplojena.

Koklja sama poskrbi za pravilno ogrevanje, zračenje, ohlajevanje ter obračanje jajc. Površnemu opazovalcu se zdi to početje kaj enostavno, če pa bi hotel zamenjati kokoš z žarnico in svojo roko, bi kmalu videli, da ni dosegel želene uspeha.

Na naših kmečkih dvoriščih so stare nesne pasme kokoši že precej izpodrinile kokoši bolj intenzivnih pasem, ki v povprečju znesejo na leto tudi do 100 jajc in več. Znano je namreč, da dobra nesnica le redko ali pa sploh ne koklja več, zato je razumljivo, da rejci perutnine vedno težje valijo piščance doma.

Umetno valjenje terja mnogo skrbi in dela, zato je najenostavnejše, da nabavimo

enodnevnne piščance v eni izmed valilnic pri nas. Za uspeh umetnega valjenja je namreč odločilno, da za valjenje izbiramo le jajca od zdravih kokošjih jajc, ki so pod stalno veterinarsko zdravstveno zaščito in kontrolo. Poleg tega zahteva umetno valjenje mnogo natančnega dela, ki ga ni moči opraviti brez primernih naprav. Med valjenjem mora biti v valilniku stalna temperatura, kar dosežemo le z vgrajenim tenmostatom. Vlaga v valilniku se menja med valjenjem. Prav tako je pomembno za uspešno valjenje pravilno zračenje, hlajenje in obračanje jajc, kar v velikih inkubatorjih opravljajo vgrajene avtomatske priprave.

Poleg tega v valilnicah prekontrolirajo vsa jajca v valjenju dvakrat, ob koncu pa izločijo vse slabotne, za življenje nesposobne piščance.

Iz vsega navedenega sledi, da je povsem brez smotra umetno valiti manjše število jajc doma. Za uspešno valjenje so potrebni vsi prej našteti činitelji in koklje ne moremo enostavno zamenjati z žarnico.

M. O. O.

Kmet in vrtnar ob koncu maja

Dolga zima je zadržala rast vseh pridelkov; mnogih sploh ni bilo možno posaditi zaradi slabega vremena. Tudi seno je zaostalo v rasti. Posevke bomo podprli v rasti z dodajanjem manjših obrokov umetnih gnojil. Okopavanje bo letos še bolj potrebno kot sicer, ker se bodo rastline zaradi zamude razvijale v dobi, ko ni preveč padavin, zato bo ohranitev še tako majhne količine vlage mnogo koristila vsem rastlinam.

NA SADNEM DREVJU

Tudi tu bomo morali pozorno slediti rasti, posebno glede na pojav raznih škodljivcev in bolezni. V tem mesecu se bodo pojavili razni škodljivci, ki bi utegnili napraviti občutno škodo na mladih brstih, ki so zaradi mrzle pomladi zaostali v rasti.

NA VRTU

bomo ob potrebi zalivali zelenjavo in začeli s saditvijo sadik paradiznika in drugih vrtnin. V primeru vlažnih dni bomo zasledovali razvoj glivičnih bolezni tako na paradizniku kot na krompirju in bomo takoj škropili z modro galico. Paziti moramo na pojav koloradskega hrošča, ki utegne napraviti občutno škodo tako na krompirju kot na paradizniku.

V HLEVU

Živino bomo puščali na prosto, da se privadi na sončne žarke. To privajanje mora biti postopno. S tem pripravljamo živino na pašno dobo.

V Welsu bo mednarodni kmetijski sejem

Kmetijski sejmi, zlasti pa tisti, kjer so razstavljeni manjši kmetijski stroji, so za naše bralce nadvse zanimivi. Izbira malih kmetijskih strojev za hribovite kmetije bo zelo pestra in bodo razstavljeni zares najbolj kvalitetni izdelki avstrijskih, nemških, francoskih, švicarskih, čeških ter sovjetskih tovarn. Napovedujejo, da bodo na voljo priložni stroji za poljedelce, živinorejce, vrtnarje, sadjarje in vinogradnike, pa tudi pripravno orodje za vrtičkarje.

Mesto Wels leži ob reki Traun jugozahtodno od Linza. To je prijetno mesto z veselimi in prijaznimi prebivalci, znano kot mesto za nakupe ter mesto šol. Že od davnine pa imenujejo Wels »kmečko mesto«, ker leži v gornjeavstrijskem kmetijskem prostoru. S sejmi so začeli že pred 91 leti, ko so meščani odprli prvo industrijsko in obrtno razstavo, ki je bila hkrati tudi ljudska slovesnost. Razstava je prerasla v mednarodni kmetijski sejem, ki se v Welsu ponavlja vsako drugo leto.

Letošnji mednarodni kmetijski sejem v Welsu bo odprt od 28. julija do 6. septembra. V tem času bodo posebne razstave najboljše avstrijske plemenske živine, malih živali, razstava o dosežkih vrtnarstva, gnojenja, gozdnega gospodarstva ter sadjarstva. Nadalje bodo tudi posebne obrtne razstave z naslovi »Tehnika v gospodinjstvu«, »Elektrogospodinjstvo 70«, »Posebna razstava pohištva«.

Vsekakor se nam v Welsu obeta zanimiva kmetijska razstava.

Nudimo vam po ugodnih cenah SIBAU-odklopna vrata (Kipptore) razne velikosti.

Kletna vrata, pocinkana, po

S 820. —

Vam dobavi na dom trgovina

K. in A. KRIVOGRAD
9143 Šmihel nad Pliberkom

Mohorjeva knjigarna v Celovcu

išče vajenka z dokončano glavno šolo ali nižjo gimnazijo.

Dekleta, ki imajo veselje za trgovski poklic, naj se javijo v

**Mohorjevi knjigarni, Celovec
10.-Oktober StraÙe 27.**

Šport doma in po svetu

AVSTRIJSKI NOGOMET

Tri kola pred koncem avstrijskega nogometnega prvenstva je položaj na koncu tabele še precej zapleten. Po neodločenem rezultatu SK Eisenstadta z dunajskim Wackrom 2:2 (1:1), je smatrati Eisenstadt za drugo moštvo, ki ima največ izgledov poleg Dornbirna, za izpad iz prve nacionalne lige. Kateri bo tretji klub, ki bo spremljal oba zgoraj imenovana v regionalno ligo, je še nejasno. Največja nevarnost preti seveda celovski Avstriji, ki je v soboto izgubila v Gradcu proti Sturmju z 0:2 (0:0). Korošci imajo od vseh ostalih kandidatov, ki bi prišli v poštev za izpad (GAK, Avstrija Salzburg, VÖEST Linz, Wacker Wien in Admira Energie), najslabšo razliko v go-lju 80:55.

Sturm Graz — Avstrija Celovec 2:0 (0:0)

Za izpad obsojeni Celovčani so se v tej tekmi bojevali z vsemi razpoložljivimi močmi, še najbolj z nedovoljenimi sredstvi, to je z grobstvo. Račun vsega tega: dva gola v zadnjih dvajsetih minutah, ko so se Celovčani omejili le na obrambo, ker je bil napadalec Bahr (Avstrija) izključen. Če bi celovška Avstrija bolj smotrno igrala in ne toliko mislila na grobstvo, bi lahko iztržila eno točko.

Pri Gradčanih ni vse tako teklo, kot so si v začetku tekme zamislili, zlasti je manjkala povezava med posameznimi igralci. V obrambi so se dogajali nesporazumi. Kljub temu pa je Sturm v zadnjih minutah dosegel dva gola in s tem dve gotovi točki (ugajali so vratar Grloci, Huberts in Kaiser). Pri celovski Avstriji sta igrala samo vratar Antrich in Repitsch brez napak.

Mednarodni mladinski nogometni turnir UEFA

Na mednarodnem mladinskem nogometnem turnirju UEFA na Škotskem so dosegli naslednje izide:

A skupina: Italija — Švedska 2:0; Bolgarija — Škotska 2:2.

B skupina: Francija — Norveška 3:0; Madžarska — Finska 4:0.

C skupina: Z. Nemčija — Wales 3:2; Ni-zemska — Švica 6:1.

D skupina: Belgija — Romunija 3:2; V. Nemčija — Turčija 1:0.

Švedska — Madžarska 2:1

V mednarodnem prijateljskem nogometnem srečanju je Švedska premagala Madžarsko z 2:1 (0:1). Švedska bo prva nasprotnica Italije na svetovnem prvenstvu v Mehiki.

KOSARKA

Svetovno košarkarsko prvenstvo v Ljubljani

V slovenski prestolnici so odprli 6. svetovno košarkarsko prvenstvo s slovesnostjo, kateri so prisostvovali predsednik Tito s soprogo, najvidnejši predstavniki jugoslovanskega javnega življenja s predsednikom vlade Mitjem Ribičičem na čelu, predsednik mednarodne košarkarske zveze Abdel Moneim Wahby, vse reprezentance, ki so se uvrstile v finalno kolo (Brazilija, Združene države Amerike, Sovjetska zveza, Češkoslovaška, Italija, Urugvaj in Jugoslavija) in mnogo občinstva. Otvoritveni govor je opravil Stane Dolanc, ki je predsednik organizacijskega odbora prvenstva, nato pa je med igranjem jugoslovanske himne ka-

petan brazilske reprezentance Wlamir Marques dvignil zastavo FIBA, jugoslovansko pa Ivo Danau.

V prvi tekmi v soboto je Jugoslavija komaj premagala Italijo z rezultatom 66:63 (28:24). V drugi tekmi pa so Združene države Amerike z lahkoto porazile Češkoslovaško 88:60. V tretji tekmi je prišlo do velike senzacije, ko so Brazilci premagali favorita za prvo mesto Sovjetsko zvezo 66:64.

V nedeljo je bilo drugo kolo finala letošnjega svetovnega prvenstva v košarki v ljubljanskem Tivoliju. Po presenetljivem porazu ekipe svetovnega prvaka v prvi tekmi z Brazilijo, je bilo pričakovati, da bo Sovjetska ekipa zaigrala z željo rehabilitirati se, kar ji je tudi povsem uspelo, čeprav nasprotnik Češkoslovaška ni bil enake moči kot prejšnji; Sovjetska zveza jo je premagala z 98:72 (51:34); Brazilija — Italija 69:59 in Združene države Amerike — Urugvaj 76:39.

V CANNESU SE JE ZAKLJUČIL FILMSKI FESTIVAL

V Cannesu se je zaključil 23. filmski festival. To je ena med najbolj znanimi prireditvami v filmskem svetu. Ze petnajst dni so vse vidnejše osebnosti in predstavniki te moderne umetnosti bili zbrani v Cannesu, kjer so sledili predvajanju 24 filmov. Od

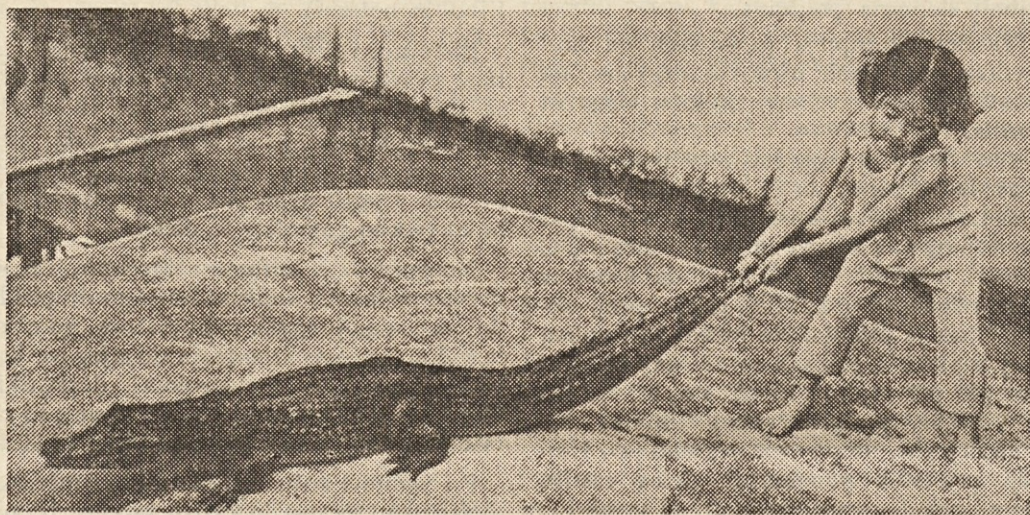
Na binkoštni ponedeljek so igrali: Sovjetska zveza — Urugvaj 95:43; Italija — Češkoslovaška 89:77; v tretji tekmi pa je Jugoslavija visoko premagala moštvo Brazilije 80:55.

JUGOSLOVANSKI NOGOMET

Olimpija — Maribor (2:1 (1:0))

V slovenskem nogometnem derbiju, ki je bil v nedeljo v Ljubljani med domačo Olimpijo in SK Mariborom, je imela Olimpija malo več sreče: zmagala je z rezultatom 2:1 (1:0). Za Olimpijo sta bila uspešna Gugleta in Pejović, za Maribor pa Kobeščak. Tekma je bila na trenutke zelo živahna, bilo je precej lepih akcij in razburljivih dvobojev za žogo.

Olimpija ima s to zmago sedaj 17 točk in je še zmerom na predzadnjem mestu. Ali se bo rešila izpada, bo tokrat res odvisno od nogometne sreče? SK Maribor pa ima 25 točk in je trenutno na 12. mestu; zanj ni nevarnosti.

Šele sedem let je stara in že tako pogumna: hčerkica lastnika posestva za gojenje krokodilov v Tajski (Siamu) se že zgodaj vadi v občevanju s temi nevarnimi živalmi.

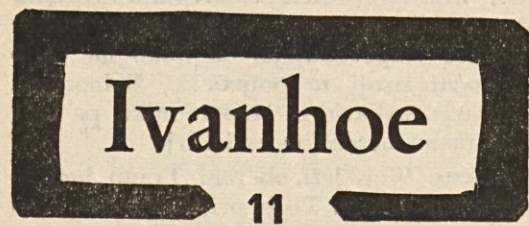
teh — vsaj po mnenju izvedencev — je vsaj 19 absolutno na višini prireditve, poleg seveda sedmih filmov, ki so jih vrteli v okviru »tedna kritike«, in 220, ki so jih vrteli na »tržni razstavi«.

Nagrada »Fipresci« so podelili italijanskemu filmu Indagine su ni ittadino ali di sopra di ogni sospetto, ki ga je režiral Elio Petri.

Komisija je podelila nagrado »Luis Bu-nuel« brazilskega filmu Azylo muito luovo, katerega režiser je Nelson Pereira Dos Santos.

Komisija je podelila še sledeče nagrade: »mednarodno nagrado« ameriškega filmu M.S.H. Roberta Altmana; za najboljšo žensko izvajanje Ottavie Piccolo italijanskemu filmu »Metello«, ki ga je režiral Mauro Bolognini; za najboljšo igrano moško vlogo Marcella Mastroiannija italijanskemu filmu »Dramma della gelosia«; za najboljšo režijo Johna Boormana angleškemu filmu »Leo the last«; nagrado za najboljšo prvo delo francoskega filma »Hoa Binh« Roula Contarda. »Ex aequo« je komisija podelila nagradi še madžarskemu filmu Jastrebi Istvanaga in ameriškega filma The strawberry statement Stuarta Hagmanna.

Walter Scott — Vladimir Levstik:

Četrtek so razglasili, da bo drugi dan obči turnir, katerega se morejo udeležiti vsi navzoči vitezi, ki se hočejo odeti s slavo; v dveh enako velikih četah se bodo borili med seboj, dokler jim princ ne ustavi boja. Viteza, kateremu prisodi princ prvenstvo v turnirju drugega dne, ovenča izvoljena kraljica lepote in ljubezni z zlato lovorjevo kronico. Viteške igre bodo s tem končane, pač pa bo naslednji dan streljanje z loki, gonja na bika in druge poljudne zabave. S takimi prireditvami je skušal princ John položiti temelj svoji priljubljenosti, katero pa je vedno iznova ugonabljal z nepremišljenim in objestnim žaljenjem ljudskih čuvstev in predsodkov.

Slika borišča je bila zdaj sijajna. Poševne galerije so bile napolnjene z vsem, kar je premogla severna in srednja Anglija velikaštva, odličja, bogastva in lepote. Raznolika obleka teh gosposkih gledalcev je dajala prizoru pestro in bogato lice, medtem ko je bil nižji, notranji prostor, v katerem se je gnetlo imovitejše meščanstvo in svobodnjaštvo veselo Anglije v svojih preprostejših nošah, okvir ob tej razkošni vezeni, ki je šele prav uveljavljal njen sijaj.

Glasniki so končali svoj proglas z običajnim klicem: »Bodite velikodušni, hrabri vitezi!« in z galerije so se vsuli zlatniki in srebrniki; zakaj viteštvo si je šlo v posebno dolžnost, izkazovati darežljivost njim, ki so bili v tistih dobah tajniki in zgodopisci časti. Dobrodelnosti gledalcev so odgovarjali vzkliki: »Damam ljubezen! Nasprotniku smrt! — Čast velikodušnim! — Junakom slava!« s katerimi je družilo pre-

prostejše občinstvo svoje navdušeno vriskanje in mnogoštevilna četa trobentačev bučanje svojih bojnih pihal. Ko so ti zvoki potihnili, so glasniki v pestro blestečem izprevodu odjahali z borišča, kjer sta ostala samo še turnirska maršala; oborožena do zob in nepremična kakor kipa sta sedela na konjih, vsak na svojem kraju borišča. Ograjeni prostor na severnem koncu se je medtem vzlic svoji velikosti ves napolnil z vitezi, želečimi pokazati svojo spretnost zoper izzivalce. Ako si jih gledal z galerij, so nalikovali valujočemu morju perjanic, izpod katerih so se bliskale svetle čelade in štrleča kopja, pogosto okrašena s pedenj širokimi zastavicami, ki so plapolale v vetru in dajale obenem z nemirnim vihranjem peres vsej sliki še več živahnosti.

Naposled sta se odprli zagradi in petorica vitezov, določenih po žrebu, je počasi prihajala na plan; eden je jezdil spredaj, ostali pa za njim po dva in dva. Vsi so bili sijajno oboroženi in moj saški kronist pripoveduje obširno o njihovih geslih, njihovih barvah in vezenju na odejah njihovih konj. Ni mi treba nadrobno ponavljati vseh teh stvari. Izposodim naj si vrstice pesnika naših dni, ki je prezgodaj odložil pero*:

Vitezi so pepel,
njihov dobri meč — zarjavel;
duše — upajmo! — Bog je vzel.

Že davno so sprhneli grbi na stenah njihovih gradov; gradovi sami so le še mahoviti okopi in porušene razvaline, in kraj, kjer so nekdaj gospodovali, jih več ne pomeni. Marsikateri rod je od tistih dob izumrl in zapal pozabljenju v njihovem bivališču, z vso svojo plemiško veljavo in fevdalno oblastjo vred. Kaj bi tedaj koristilo čitatelju, da ve njih imena in pozna gineče like, ki so pomenili njihov vojniški čin!

Tisti dan so jahali po borišču, ne sluteč

* Verzi so iz pesmi Caleridgea.

pozabljenja, ki je bilo namenjeno njim in njihovim dejanjem; brz dali so svoje iskre konje in jih zadrževali, razkazujoč pri tem njih izvežbanost in svojo lastno spretnost in gracioznost. Ko je dospel spreved na plano, se je oglasila za šotori izzivalcev divja, barbarska godba. Bila je jutrovskega izvora, prinesena iz Sv. dežele; prevladujoča mešanica cimbal in zvoncev se je zdelala, kakor bi pela vitezom hkrati dobrodošlico in izziv. Čuteč, kako se upirajo vanje oči vse ogromne množice, so prihajali došleci na ploščad, kjer so stali šotori. Tu so krenili vsaksebi; sleherni je obrnil kopje in potrkal z njim na ščit viteza, s katerim se je želel boriti. Vsi gledalci nižjih slojev in celo mnogi iz višje družbe — vmes baje tudi nekatere dame — so bili dokaj razočarani, ko so videli, da si volijo borci »vljudno« orožje. Zakaj tista vrsta ljudi, ki dandanašnji najbolj vneto ploska razburljivim tragedijam, je kazala na srednjeveških turnirjih tem več zanimanja, čim več je bilo nevarnosti za borilce.

Ko so vitezi tako razodeli svoj miroljubni namen, so se vrnili v nasprotni konec borišča in se postavili v red; izzivalci so stopili medtem iz svojih šotorov, zajahali konje, zapustili pod vodstvom Briana de Bois-Guilberta ploščad in se razvrstili tako, da je stal sleherni proti vitezu, ki se je dotaknil njegovega ščita.

Med bučanjem rogov in trobent so se zagnali v polnem diru drug proti drugemu; in premoč — ali sreča — izzivalcev je bila tolikšna, da so zleteli Bois-Guilbertov, Malvoisinov in Front de Boeufov protivnik v pesek. Grantmesnilov nasprotnik niti ni pogodil s kopjem protivnikove čelade ali ščita, kakor se je spodobilo, ampak je tako zelo zgrešil smer, da je zlomil ratišče navprek ob njegovih prsih — nezgoda, ki so jo šteli v še večjo sramoto nego resničen padec s konja; le-to se je moglo zgoditi po nesreči, ono pa je pričalo o nerodnem ravnanju s konjem in orožjem. Ugled svoje stranke je rešil samo peti vitez, ki je častno

zlomil kopje z vitezom Sv. Ivana, ne da bi storila drug drugemu kako škodo.

Vriskanje množice, vzklikanje glasnikov in bučanje trobent je oznanjalo slavo zmagovalcev in poraz premaganih. Oni so se vrnili v svoje šotore, ti pa so vstali, kakor je kateri mogel, ter v nemilosti in sramoti izginili z borišča, da bi se pogodili z zmaga-galci glede odkupa svojih konj in oprav, zakaj po turnirskih postavah so izgubili oboje. Le peti se je pomudil na borišču vsaj toliko, da je sprejel pohvalo gledalcev, ki je nedvomno še povečalo zlovoljnost njegovih tovarišev.

Nastopil je drugi, za njimi tretji oddelek vitezov, a dasi so imeli ti nekaj sreče, je vendar ostal celotni uspeh odločno pri izzivalcih; nihče izmed njih ni pal niti ni zgrešil cilja, medtem ko je zadela nasprotnike pri vsakem spopadu kaka podobna nezgoda. Ta neprestani uspeh je protivnikom vidno manjšal pogum. Pri četrtem nastopu je prihajala trojica vitezov; še ti trije so se ognili Bois-Guilbertovega in Front de Boeufovega ščita in rajši pozvali ostale tri bojevnike, ki niso pokazali toliko spretnosti in moči. Ta politična izbira pa ni obrnila bojne sreče, zakaj uspeh je bil tudi to pot pri izzivalcih; eden izmed nasprotnikov je pal, ostalima dvema pa je izpodletel tako imenovani attaint ali poizkus, zadeti nasprotnika z ravno naperjenim kopjem tako silno v ščit ali šlem, da si zlomil orožje ali pa vrgel viteza s konja.

Po četrtem spopadu je nastopil dolg presledek; zdelo se je, da ne čuti nihče več posebne želje po obnovitvi boja. Gledalci so mrmrali med seboj, zakaj Malvoisina in Front de Boeufa so mrzili zaradi njunega značaja, ostala dva — mimo Grantmesnila — pa sta bila tujca in inozemca.

Nihče ni občutil splošnega razočaranja huje od Cedrica Sasa, kateremu se je zdel vsak uspeh normanskih izzivalcev le novo zmagovalje nad angleško častjo. Njegova vzgoja ga ni naučila spretnosti v viteških igrah, čeprav se je izkazal z orožjem svojih

DVA KANARČKA

Letošnjo pomlad se je to zgodilo, kar vam bom pripovedovala: o dveh kanarčkih, ljubkem parčku, ki je domoval v čisto novi, moderni ptičji gajbici, postavljeni na okno lepe hišice na Brezjah. Okence bi mogli imenovati tisto okno; obrnjeno je bilo proti Marijini cerkvi.

Rekli boste: to je bilo tema dvema kanarčkoma lepo! Uganili ste. Imela sta res čudovit domek, zanje je skrbela dobra sestra Hermina. No, kdo je pa to? Sestra Hermina je bila dolgo let učiteljica v zavodu, ki so mu rekli Marijanišče. Tu je poučevala ljubljanske fantiče v prvem razredu. Mnogi od teh fantičev so danes imenitni in učeni gospodje.

Sestra Hermina seveda ni več mlada in že nekaj let več ne poučuje ljubljanskih fantičev. Da bi je ne bilo dolgočas po njih, po živahnih, včasih tudi malce nagajivih mestnih fantičih, je dobila za svoj zadnji god parček kanarčkov. Zelo vesela ju je bila, bo vsaj malo laže pozabila na šolo, na svoje učence in Ljubljano.

Ker je sestra Hermina učiteljica, je tudi vzgojiteljica. Zdaj ima v svoji vzgojni »šoli« parček kanarčkov. Moram ju pohvaliti: ptička že poznata svojo vzgojiteljico. Vsako jutro jo lepo pozdravita in zvečer ji rečeta po svoje lahko noč. Zadovoljna sta s hrano in vodo. Ne silita z kletke. Kanarček-samiček je zelo postrzeljiv in prijazen do ptičke-samičke. Za vrabca, ki ju prihaja na okno dražiti, se še malo ne zmenita. V ptičji gajbici na Brezjah torej živita dva vljudna, kulturna kanarčka.

Tako bi se morala končati srečna zgodba o kanarčkih sestri Hermine. Pa se je čisto drugače. Tri tedne pred Veliko nočjo je bilo. Pomlad je prihajala v gorenjsko

podgorje. Siničke in šinkavčki so že pletli gnezdeca.

Tudi naša dva kanarčka sta si namerala ustanoviti družinico. Ker si sama nista mogla narediti in pripeti ob steno gajbice mehkega gnezdeca, jima je pomagala dobra sestra Hermina. In nekega jutra sta bila v gnezdlu dva majcena jajčka. Kanarček-samiček je kar vriskal od veselja, ptička-samička pa je sedela v gnezdecu. Kanarček se je spremenil v pravega kavalirja. Kar naprej se je klanjal svoji družici in jo spraševal, kaj bi rada. Prinašal ji je hrane kar v kljunček in zraven kar naprej čebľjal.

In potem... — ste radovedni, kajne! In potem je prišel kar čez noč žalosten konec. Bilo je na veliko soboto zjutraj. Brezjanski zvonovi so še molčali, ker so Jezusa po strašnem trpljenju na veliki petek položili v grob. V domu sestri Hermine je bilo vse spokojno tiho.

Naenkrat pa, joj, prejoj, sta oba kanarčka začela divje cvrčati. To ni bilo petje, tudi žvrgolenje ne, to je bil pravcati ptičji prepir. Sestra Hermina stoji ob gajbici: gnezdece razdejano, jajčka na tleh, kanarčka vsak v svojem kotu. Niti pogledati se nočeta.

Kaj se je vendar zgodilo? Sestra Hermina vprašuje, toda ptičje govorice ne razume. Seveda, tako bo, kot pri njenih najprijadnejših fantičih v ljubljanski šoli: tudi oni so včasih iztirili in ji napravili precejšnje skrbi. Pa se je dalo vedno popraviti in se bo tudi pri kanarčkih, je upala sestra Hermina.

Drugi dan je bila Velika noč. In kdo na svetu, če izvzamemo tiste farizeje v Jeruzalemu, bi ta dan živel v sovraštvu z drugimi ljudmi? Tudi naša dva kanarčka sta se proti večeru pobotala, popravila gnezdece in zdaj se imata še bolj rada kakor prej. Sestra Hermina jima je slabo vedenje takoj odpustila.

Darina Konc

ROŽNE LEGENDICE

Zlati grmiček

O tej zdravilni rastlini pripoveduje legendica tole:

Bogat mož je hudo obolel. Noben zdravnik mu ni mogel več pomagati. Tedaj se bolnik zaobljubi, da bo dal tisoč goldinarjev za reveže, če se bo pozdravil.

Ljubi Bog ga je prijel za besedo. Poslal mu je angela, ki mu je rekel:

»Po božji volji ti prinašam tole zelišče za zdravlilo. Uživaj ga in pozdravil se boš! Toda ne pozabi na svojo zaobljubo!«

Kakor je angel naročil, tako je bolni mož naredil. Ozdravel je in dal za reveže tisoč goldinarjev. (Po nemško se imenuje zlati grmiček »tisočgoldinarsko zelišče« — Tausendguldenkraut). Pravijo, da jo mora človek poljubiti, ko jo prvič v letu vidi in jezdec mora stopiti s konja, da jo utrga.

Trobentica

Da ima sveti Peter ključce nebeškega kraljestva, to vsi vemo. Legendica pripoveduje, da so neki nepravšni ključavničarji nekoč ponaredili Petrove ključce in si hoteli odpreti zlata vrata v nebesa.

Svetnik se je čudne novice tako prestrašil, da so mu padli vsi ključki izza pasa na zemljo. Najbližji angel mu je brž tekel na pomoč, se spustil na zemljo in pobral Petrove ključce. Na kraju, kamor so ključki padli, so pognale zlate rožice, katerim pravimo mi trobentice, ponekod pa tudi nebeški ali Petrovi ključki.

O divji roži ali šipku

Ko je presveta Devica vsako soboto prala Jezuščkove plenice, jih je razobešala na trnov grm, ki je rasel za nezareško hišico. Kamor koli je obesila perilo in ga zvečer spet pobrala, povsod so pognali rožnato beli cvetovi. Nazadnje je bil ves grmiček v cvetju in je še danes — šipek ali divja vrtnica.

Darina Konc

Tvoj sem otrok, ti mati si mi, vez naju družijo ljubca; daj, blagoslovi življenja mi dni, da bo sijala v njih sreča!

Marsikaj kupiš za svetlo zlató — matere nihče zanj kupil ne bo!

Ksaver Meško

Pomladna

Spet je pomlad in vse je lepo in vse je prav, ker je Gospod od mrtvih vstal. In novo življenje v novi pomladi nam daroval.

Velikonočno oznanilo prepeva prva lastovka, poje v bregu jo zelenen zlata mi trobentica.

Pesem o vstajenju gozd šumi mi prerogeni, snežni ga pojo vrhovi v sončni luči pozlačeni.

Spet je pomlad in vse je dobro, Vse je prav. Nič več ne bojmo se: Gospod je vstal, Gospod živi in z nami v novo gre pomlad. Nikoli nismo več sami in zapuščeni v žalosti. On naše je življenje, on naša je pomlad.

Darina Konc

Za dobro voljo

Tone: »Ali so se katere od tvojih otroških sanj uresničile?« — Janez: »Ena gotovo. Kadar mi je mama v otroških letih česala lase, sem želel, da jih ne bi imel in sedaj sem popolnoma plešast.«

Polica: »Kam pa greste ob treh zjutraj?« — Pijanec: »K predavanju.«

Zdravnik: »To zdravlilo je grenko. Saj si boste pregnali grenkobo potem z vodo...« — Bolnik: »S čim pa naj si potem odpravim okus po vodi?«

saških prednikov pri mnogih prilikah hrabra in odločnega vojaka. Koprneče se je oziral na Athelstana, ki je bil več sodobnih umetnosti, češ naj se vzdigne in poizkusi dobiti zmago, nagibajočo se k templjarju in njegovim tovarnišem. Toda Athelstane je bil navzlic svojemu pogumu in telesni sili preveč len in premalo čustihlepen, da bi preveč napori, kakršnih je pričakoval od njega Cedric Sas.

»Današnji dan je zoper Anglijo, mylord,« je rekel Cedric s poudarkom; »ali vas nič ne miče, da bi prijeli za kopje?«

»Boril se bom jutri,« je odvrnil Athelstane, »meléji; danes je škoda časa, da bi se napravljajal.«

V tem odgovoru je zbudilo Cedrica dvojje. Prvič je vseboval nommansko besedo melé, ki je pomenila obči boj, drugič pa je razodeval nekakšno brezbriznost do ugleda rodne dežele; toda besede so bile Athelstanove, katerega je spoštoval tako globoko, da se ni upal grajati njegovih nagibov in slabosti. Sicer pa niti ni utegnil povedati svojega mnenja, zakaj prehitel ga je Wamba s pripombo, da je bolje — čeprav ne laže — biti najboljši izmed stotine, nego prvi izmed dveh.

Athelstane si je štel to opazko v resen poklon, Cedric pa, ki je bolje razumel Wambovo misel, je strogo in preteče ošinil burkača z očmi; le čas in kraj sta ga obvarovala krepkejših dokazov gospodarjeve zamere.

Presledék v turnirju je trajal še vedno; motili so ga zgolj klici glasnikov: »Damam ljubezni! Lomite kopja! Oglasite se, hrabri vitezi, krasne oči zro na vašo dela!«

Tudi godba izzivalcev je zdaj pa zdaj zavaljala borišče s svojim divjim hrupom, izzivajočim zmagooslavje in bojaželjnost, medtem ko je sodrga godrnjala nad slavnostjo, ki je obetala tako malo dogodkov. Stari vitezi in plemiči so tarnali, kako propada bojni duh, in govorili o zmagi svojih mladih let, hkrati pa so priznavali, da dežela ne

premore več brezprimernih krasotic, kakršne so oživljale slavja nekdanjih dni. Princ John se je jel posvetovati s svojo okolico, ali ne bi kazalo pripraviti pojedino in prisoditi nagrado Brianu de Bois-Guilbertu, ki je z enim kopjem podrl dva viteza, tretjega pa razorožil.

Po dolgem času, ko je saracenska godba izzivalcev ravno končavala zategnjeno in divjo fanfaro, kakršne je vse dotlej bruhalo v tišino borišča, se je zdajci odzval s severne strani bojni klic osamljene trobente. Vse oči so se obrnile, da bi videle novega borca, ki so ga naznanjali ti glasovi; prihajal je na borišče, kakor hitro so mu odprli zgradbo. Kolikor se je dalo soditi vzlic železju, je bil novi pustolovec le malo preko srednje velikosti in bolj vitek nego močan. Oklep mu je bil jeklen, bogato vdelan z zlatom; znak na njegovem ščitu je predstavljal s koreninami izrivan hrast, pod katerim je stala španska beseda Desdichado (razdedinjeni). Jahal je iskrega vranca, in ko je zdinjal na borišče, je prikupno pozdravil princa in dame s tem, da je pobesil kopje. Spretnost, s katero je obračal konja, in mladostna ljubkost, ki se je izražala v njegovem vedenju, sta mu takoj pridobili naklonjenost. »Dotaknite se ščita Ralpa de Viponta!« je klicalo nižje ljudstvo. »Viteza Sv. Ivana! On sedi najbolj rahlo, dobite ga najbolj poceni!«

Vitez je med temi dobrohotnimi opominami nadaljeval svojo pot; ko se je povzpela na ploščad, je krenil v začudenje vseh gledalcev naravnost proti srednjemu šotoru in udaril z ostrim koncem svojega kopja ob ščit Briana de Bois-Guilberta, da je kar zabobnelo. Vsi so osupnili nad njegovo predrznostjo, najbolj pa strašni vitez, ki je bil s tem izzvan na življenje in smrt — prav zdaj, ko se je najmanj nadejal tako ostrega boja in je malomarno stal ob vhodu šotora.

»Ste li opravili izpoved, brat?« je rekel templjar. »Ali ste bili davi pri maši, da tako smelo tvegate svoje življenje?«

»Bolj sem pripravljen, da pogledam smrti v obraz, nego ti,« je odvrnil razdedinjeni vitez — zakaj s tem imenom se je vpisal v turnirske knjige.

»Tedaj zavzemite svoje mesto na borišču,« je dejal Bois-Guilbert, »in ozrite se poslednjič v sonce, zakaj drevi boste spali v raj.«

»Velika ti hvala za vljudnost,« je odgovoril razdedinjeni vitez; »in da ne bom tvoj dolžnik, ti svetujem: vzemi si svežega konja in novo kopje, zakaj — na mojo čast! — potreboval boš oboje.«

Po teh samozavestnih besedah je odjezdil zadenski po bregu nizdol in — zmerom po rakovo — v severni konec bojišča, kjer se je ustavil, da bi počakal nasprotnika. Ta jahaska umetnija je spet zbudila odobravanje množice.

Vzlic besnosti, s katero so ga navdale protivnikove besede, je Brian de Bois-Guilbert vendar upošteval njegov svet, zakaj templjarjeva čast je bila tolikanj prizadeta, da ni smel zanemariti nobenega sredstva, ki mu je moglo zagotoviti zmago nad predrznim nasprotnikom. Zamenil je svojega konja s svežim, že preizkušenim, polnim ognja in moči, izbral novo, trdo kopje, ker je utegnilo biti prejšnje nalomljeno v dosedanjih spopadih, odložil ščit, ki je bil nekoliko poškodovan, ter ukazal oprodom, da so mu dali drugega. Prvi je nosil samo splošni znak njegovega reda, dva viteza, jahajoča na enem konju, v spomin prvotne skromnosti in siromaštva templjarskih viteзов; novi ščit pa je predstavljal letečega vranca, ki je držal v krempljih mrtvaško glavo, in napis na njem je bil: Gare le Corbeau (čuvaj se vrana).

Ko sta se postavila borca vsak na svojem koncu polja drug proti drugemu, se je napelo pričakanje občinstva do skrajnosti. Malokdo je mislil, da bi utegnila biti razdedinjenemu vitezju sreča mila, toda njegov pogum in njegova dvorljivost sta mu zagotovila naklonjenost vseh gledalcev.

Trobente so komaj dale znamenje, ko sta se viteza po bliskovito zaprašila s svojih mest in s treskom trčila sredi bojišča. Kopji sta se razklali do držaja na drobne trščice in zazdelo se je, da padata oba nasprotnika, zakaj sila udarca je vrgla oba konja na zadnje noge. Toda spretna jezdeca sta z uzdo in ostrogami udražala živali; ošinila sta se z očmi, kakor bi blisnil ogenj skozi rešetke naličnikov, obrnila konja in zdirjala sleherni na svoje mesto, kjer sta ju čakala oproda z novim kopjem.

Glasno vriskanje gledalcev, mahanje z robc in vihanje prepak je razodevalo vnemo, s katero je vse sledilo temu boju, najuspešnejšemu in najbolj enakemu, kar jih je videl tisti dan. Kakor hitro pa sta nasprotnika zavzela postojanki, se je izpremenil hvalni trušč v popolno tišino, tako globoko in mrtvo, kakor bi bilo množico še dihati strah.

Ko so potekle minute, ki so jih dovolili vitezoma in konjema v odmor, je dal princ John s svojo palico trobentačem znamenje, naj zatrobijo za spopad. Viteza sta se iznova zagnala s svojih mest in trčila sredi borišča z enako brzino, enako močjo in enako spretnostjo, ne pa tudi z enako srečo kakor prejšnjikrat.

Pri tem novem spopadu je meril templjar v sredo protivnikovega ščita in ga je tudi zadel, tako točno in silno, da se je razletelo kopje na iveri in je razdedinjeni vitez kar omahnil v sedlu. Z druge strani je nasprotnik, ko se je spustil v dir, naperil kopje proti Bois-Guilbertovemu ščitu, tik pred udarom pa ga je obrnil proti čeladi; ta sunek je bil veliko težji, zato pa tem nevarnejši, kadar se je posrečilo. In res je zadel Normana v naličnik; ost njegovega kopja se je ujela v rešetko. A templjar je tudi v tej nezgodi opravičil svoj visoki sloves in bi se obdržal na konju, da mu ni počila podproga. Tako pa je v oblaku prahu s sedlom in konjem vred telehnil po tleh.

(Dalje prihodnjič)

TV tedenski program TV

RADIO CELOVEC

NEDELJA, 24. 5.: 7.00 Duhovni nagovor - S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. - PONEDELJEK, 25. 5.: 13.45 Informacije - Koroške pesmi in viže. - TOREK, 26. 5.: 13.45 Informacije - Koroški kulturni pregled - Mali ansambli - Športni mozaik. - SREDA, 27. 5.: 13.45 Informacije - Skladbe slovenskih skladateljev: Jakob Jež - Našim mladim poslušalcem. - ČETRTEK, 28. 5.: 7.00 Duhovni nagovor - Spev Kraljici majnika. - PETEK, 29. 5.: 13.45 Informacije - Portreti SPD na Koroškem: SPD Loga ves. - SOBOTA, 30. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi - od srca do srca. - 14.00 Zeleni gozd je lovčev raj.

AVSTRIJSKA TELEVIZIJA

SOBOTA, 23. maja: 15.30 Za otroke od 5. leta dalje: Hišica - 15.55 Za otroke od 6. leta dalje: Maček Mikesch - 16.25 Za družino: Za prijatelje znamk - 16.45 Seržant Preston: „King dokaže svojo nedolžnost“ - 17.10 Klub seniorjev - 18.00 Tedenski magazin - 18.20 „Quicky, Pingo, Cezar“, lahko noč za naše najmlajše - 18.25 Kultura - aktualno - 18.50 Dober večer v soboto... reče Heinz Conrads - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar Huga Portischa - 20.06 Šport - 20.15 Si kaj želiš? - 21.45 Športni žurnal - 22.15 Čas v sliki - 22.30 „Banditi prerije“, film iz življenja na Divjem zahodu.

NEDELJA, 24. maja: 16.15 Za otroke od 7. leta dalje: „Pastirska piščalka (flavta)“ - 16.45 Za otroke od 11. leta dalje: Flipper - 17.10 Za mladino od 14. leta dalje: Stik - 17.30 Reportaža o Helgolandu - 18.00 Axel Corti bere Kurta Tucholskega - 18.25 „Quicky, Pingo, Cezar“, lahko noč za naše najmlajše - 18.30 S skrito kamero - 19.00 Čas v sliki in vprašanje tedna - 19.30 Šport - 20.10 Kristjan v času - 20.15 „Sodnik iz Londona“, komedija Tenreda Dorsta - 22.05 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 25. maja: 18.00 Znanje - aktualno - 18.20 „Quicky, Pingo, Cezar“, lahko noč za naše najmlajše - 18.25 Avstrija - slika - 18.50 Družina Feuerstein - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 FBI: „Ugrabitev“ - 21.00 Poštni predal 7000 - 21.15 Šport - 22.15 Čas v sliki.

TOREK, 26. maja: 18.00 Walter in Connie: Tečaj angleškega jezika - 18.20 „Quicky, Pingo, Cezar“, lahko noč za najmlajše - 18.25 Kultura - aktualno - 18.50 Pustolovščine Chevaliera de Reccija - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Prometni obzornik. Oddaja v službi prometne vzgoje - 21.15 „Razmere kot v raj“, filmska komedija - 22.45 Čas v sliki.

SREDA, 27. maja: 10.00 Televizija v šoli: Turizem okrog Klopinskega jezera - 10.30 Mesto v zgodovini - 11.00 Program za delavce: „Razbojniki prerije“ - 12.15 Šport - 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: „Češnjevci tolovaji“ - 17.10 Za otroke od 11. leta dalje: Mali športni ABC - 17.35 Lassie; zgodba o psu - 18.00 Tečaj francoskega jezika - 18.20 „Quicky, Pingo, Cezar“, lahko noč za najmlajše - 18.25 Avstrija - slika - 18.40 Politična oddaja ÖVP - 18.50 Kuhinja v televiziji - 19.16

ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Obzorja. Uredil Kurt Tozzer - 21.15 „Presaditev“, igra - 22.35 Čas v sliki.

ČETRTEK, 28. maja (Presv. Rešnje Telo): 15.50 Koroški plesi. Ljudski plesi in njihov pomen - 16.30 do 18.50 Finale za avstrijski nogometni pokal - 18.25 „Quicky, Pingo, Cezar“, lahko noč za najmlajše - 18.30 Spomini ob 150. obletnici smrti Klemensa Marije Hofbauerja - 19.00 Servus sošed. Elfriede Ott obišče Graubünden. 19.25 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.00 Šport - 20.15 „Potovanje v Tilsit“, igra Günterja Gräwerta - 22.10 Čas v sliki.

PETEK, 29. maja: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? - 10.30 Gost pri Fritzu Hochwälderju - 11.00 Program za delavce: „Razmere kot v raj“ - 18.00 Zeleni svet: števila, dejstva, perspektive - 18.20 „Quicky, Pingo, Cezar“, lahko noč za najmlajše - 18.25 Avstrija - slika - 18.41 Oddaja zvezne zbornice - 18.50 Očarljiva Ivanka - 19.16 ORF danes zvečer - 19.30 Čas v sliki - 20.06 Šport - 20.15 Stari sodnik: „Spomenik“ - 21.15 Casovni potek dogodkov - 21.15 Čas v sliki.

TELEVIZIJA LJUBLJANA

PETEK, 22. maja: 9.35 TV v šoli - 11.00 Angleščina - 16.10 Osnove splošne izobrazbe - 17.50 Sebastian med ljudmi - serijski film - 18.15 Obzornik - 18.30 B. Smetana: Vltava - mladinski koncert - 19.00 Mozaik - 19.05 V središču pozornosti: Za večjo storilnost kmetijstva - 20.00 TV dnevnik - 20.30 3-2-1 - 20.35 Gola džungla - ameriški film - 22.05. Malo jaz, malo ti - 23.20 Poročila.

SOBOTA, 23. maja: 9.35 TV v šoli - 11.00 Osnove splošne izobrazbe - 11.30 Oddaja za prosvetne delavce - 15.00 Svetovno prvenstvo v košarki: Panama - Brazilija - 15.40 Propagandna oddaja - 15.50 Nadaljevanje košarskega prenosa - 16.30 Motorne dirke v Preluki - 17.15 Obzornik - 17.20 Ohcet na kmetih - reportaža - 17.45 Greidianus:

Hodl de Bodl (dve vedri vode) - mladinska oddaja - 19.45 Mozaik - 19.20 S kamero po svetu: Kuwait - 20.00 TV dnevnik - 20.30 Svetovno prvenstvo v košarki: Jugoslavija - ZDA - 21.10 Propagandna oddaja - 21.20 Nadaljevanje košarskega prenosa - 22.00 3-2-1 - 22.05 Skrivnosti morja - dokumentarna serija - 22.30 Močnejše od življenja? poljski serijski film - 23.20 TV kažipot - 23.40 Poročila.

NEDELJA, 24. maja: 9.30 Pet minut po domače - 9.35 Kmetijski razgledi - 10.00 Kmetijska oddaja - 10.45 Mozaik - 10.50 Otroška matineja: Sebastian med odraslimi - Skrivnosti morja - 11.40 TV kažipot - 13.00 Nogomet Sarajevo - Hajduk - prenos - 14.00 Nadaljevanje nogometnega prenosa - 14.45 Motorne dirke v Preluki - 16.00 Sabrina - ameriški film - 18.00 Svetovno prvenstvo v košarki: ZDA - Brazilija - 18.50 Nadaljevanje košarskega prenosa - 19.30 Videofon - 20.00 TV dnevnik - 20.30 Svetovno prvenstvo v košarki: Jugoslavija - SZ - 21.20 Nadaljevanje košarskega prenosa - 22.00 Deset zapovedi - humoristična oddaja - 22.45 športni pregled - 23.15 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 25. maja: 9.35 TV v šoli - 10.30 Nemščina - 10.45 Angleščina - 11.00 Osnove splošne izobrazbe - 16.10 Francoščina - 17.20 Lutkovna oddaja - 17.45 Obzornik - 18.00 Po sledih napredka - 18.30 Mozaik - 18.35 Diapazon - glasbena oddaja - 19.30 TV dnevnik - 19.55 Proslava dneva mladosti - 21.00 3-2-1 - 21.05 Ivo Andrić: Trpinčenje - TV drama Beograd - 22.25 Pogled nazaj - oddaja o češkoslovaški kinematografiji in njeni šoli - 23.05 Poročila.

TOREK, 26. maja: 9.35 TV v šoli - 10.30 Ruščina - 11.00 Osnove splošne izobrazbe - 16.10 Angleščina (do 16.40) - 17.45 M. Šumelj: Jure - Slon - 18.00 Risanka - 18.15 Obzornik - 18.30 Toppops - zabavna glasbena oddaja - 19.00 Mozaik - 19.05 Otrok in tatvine - sodobna vzgoja - 19.30 Nepozabno poletje mladih raziskovalcev: Vrnitev k morju - 20.00 TV dnevnik - 20.30 3-2-1 - 20.35 Velika imena sodobnega filma: Andrej Wajda: Vse je naprodaj - poljski film - 22.10 400 let slovenske glasbe - 22.40 Poročila in reportaža atletike Alpe-Adria.

SREDA, 27. maja: 9.35 TV v šoli - 11.00 Osnove

IŠČEMO:

pisarniško moč,
vajenca,
prodajalko,
skladiščnika.

Dopisi z življenjepisom na:

PODJUNSKO
TRGOVSKO DRUŽBO
bratje RUTAR & Co.,
Dobrla ves

Telefonska številka 04236-281

ve splošne izobrazbe - 17.48 Napoved sporeda - 17.50 Rastimo - oddaja za otroke - 18.30 Obzornik - 19.00 Mozaik - 19.05 Variete - zabavna oddaja - 19.20 Kalejdoskop - 20.00 TV dnevnik - 20.30 3-2-1 - 20.35 Teh naših petdeset let - 22.05 Mednarodni jazz festival v Ljubljani - 22.30 Poročila.

ČETRTEK, 28. maja: 9.35 TV v šoli - 10.30 Nemščina - 10.45 Angleščina - 11.00 Francoščina - 16.10 Osnove splošne izobrazbe - 17.45 Zapojte z nami: V. Lisinski, M. Vilhar - 18.00 Kratek film - 18.15 Obzornik - 18.30 Risanke in še kaj - 19.00 Mozaik - 19.05 Enkrat v tednu - 19.20 Ko sem bil vojak - 20.00 TV dnevnik - 20.30 3-2-1 - 20.35 A. Marodić: Mali oglasi: Ecimpeximpex - 21.30 Kulturne diagonale - 22.00 Mannix - serijski film - 22.50 Poročila.

Hrup vdira skozi okna

Velemestni trušč zdravstveno zelo ogroža prebivalstvo

Nemški raziskovalci ugotavljajo, da hrup v središčih velemest nenehno narašča. Pred leti je znašal na primer v nemških mestih 60 do 80 fonov - to je merska enota za glasnost, šeest listov ima deset, glasen krik že 80 fonov - zdaj pa že presega sto fonov. Pri 130 fonih je meja, močnejši zvočni valovi lahko poškodujejo slušne organe.

Zdravstveno nevaren je tudi manjši, znosnejši hrup. Raziskave povedo, da hrup škoduje celotnemu organizmu, najbolj prizadeti organi pa so srce, prebavila, mišičevje in razne žleze. Pri otrocih v velemestih so ugotovili celo motnje v rasti. Zelo velik hrup poškoduje notranje uho, lahko pa povzroči tudi bolezn centralnega živčevja. Po mnenju strokovnjakov je zaradi hrupa tako ali drugače bolan vsak peti meščan v Zahodni Nemčiji.

Stopnje fonov

Prebivalce mest oblivajo slapovi hrupa. Nešteta gradbišča imajo sto, glavne ulice 110, stranske 80, tovarne pa spet sto fonov, medtem ko je v delavnicah povprečno 90 in v pisarnah 65 fonov hrupa. Meritve so pokazale, da se je mestni hrup povečal v primerjavi z letom 1936 povprečno za 110 odstotkov. Kdor dela na hrupnem mestu, čuti pri 75 fonih manjše, pri 80 fonih pa že precejšnje motnje. Umski delavec potrebuje okolje z manj kot 50 foni hrupa; 65 fonov ga moti, pri 76 fonih trpi delo in zdravje. Po statističnih podatkih se je v treh letih petkratno zvišalo število poklicnih bolezn zaradi hrupa.

Raziskovalci so podatke strnili v vzemirljivo ugotovitev: zdravje in življenje večine prebivalcev zahodnonemških velemest sta v nevarnosti, ne da bi se ljudje tega zavedali.

Pristojne oblasti so sklenile nastopiti proti hrupu z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Denarna kazen, odvzem vozniške izkaznice in celo zapor grozi avtomobilistu, čigar vozilo dela nad 85 fonov hrupa. Na cestah so se že pojavili pooblaščenji merilci.

Obramba proti hrupu

Seveda niso samo avtomobilisti krivi naraščajočega hrupa. V soteskah med modernimi železobetonskimi stavbami odmeva hrup avtobusov in cestne železnice. Ker pri

preprečevanju naraščajočega hrupa v prometu praktično ni mogoče doseči pravega uspeha, so začeli strokovnjaki razmišljati predvsem o obrambi. Večina cestnega hrupa prihaja v stanovanja skozi okna. To vrzel je treba nekako zamašiti. Izvedenci predlagajo, naj graditelji opremljajo okna na cesti z dvojnimi šipami ali z izolacijskim steklom. Kot dušilce pa bi bilo dobro izdatneje izkoristiti razne zavese in zastore, predvsem pa - arhitekti naj ne bi načrtovali prevelikih oken, kajti »steklena moda« je tudi sokriva naraščajočega hrupa v bivaliških.

PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU PO SVETU

OBLETNICA VARŠAVSKEGA PAKTA

Ob 15. obletnici podpisa Varšavskega pakta so izšli v Moskvi uvodniki v glasilo Rdeče armade »Krasnaja zvezda« in v »Pravdi«, v katerih se širi pristojnost Varšavskega pakta praktično na ves svet, ali točneje tudi glede odnosov med Sovjetsko zvezo in Kitajsko. Do nečesa podobnega je že prišlo pri podpisu pogodbe o prijateljstvu med Sovjetsko zvezo in Češkoslovaško, ko so prav tako uporabili globalno formulo vojaškega sodelovanja. Člen 4 pakta pa izrecno omejuje njegovo omejitev na Evropo.

Glasilo romunske partije »Scintea« je objavilo ob tej priložnosti uvodnik, v katerem podčrtujejo, da lahko romunski armadi ukazujejo samo nacionalni organizmi, partija in vlada. Romunija bo spoštovala svoje obveznosti, ki izhajajo od varšavskega pakta, vendar pa morajo pri tem temeljiti odnosi na enakopravnosti, medsebojnemu zaupanju in spoštovanju suverenosti vsake države.

AMERIŠKO OROŽJE ZA GRČIJO

V tukajšnjih dobro obveščenih krogih se je zvedelo, da je vlada Združenih ameriških držav sklenila ponovno dobavljati Grčiji

težko orožje. Med drugim nameravajo poslati grškimi polkovnikom tudi najbolj sodobna vojaška letala. Funkcionarji Bele hiše in zunanega ministrstva niso hoteli ničesar povedati o teh vesteh. Nixonova uprava se boji, da bi uradno sporočilo o ponovni dobavi orožja Grčiji povzročilo resne odmeve v nekaterih državah Atlantiskega pakta (NATO), ki so obsodile grški polkovniški režim.

EGIPT POKLONIL ŠPANIJI SVETIŠČE

Agencija MENA sporoča iz Asuana, da so začeli s prenosom egipčanskega svetišča Daboud iz Asuana v Aleksandrijo, od koder ga bodo z ladjo prepeljali v Španijo. To svetišče je Egipt poklonil Španiji kot zahvalo za njeno sodelovanje pri reševanju staroegipčanskih spomenikov svetišča Abu Simbel pri Asuanu.

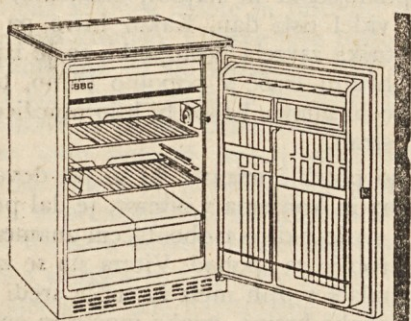
VES GRADBENI MATERIAL, kot npr. čistilne vodne naprave, betonske izdelke, ureditev ponikovalnih jam in LECA-izdelke - tudi na obroke - ugodno dobavi

FERLACHER BETONWERK

J. PAGITZ, Ferlach-Borovlje

Telefon 04227 / 375

(Dostavljamo tudi ob sobotah!)

„Senzacionalna cena“
BBC - HLADILNIK, 135 lt.

že od S 1.690.-

od vaše

KAUFHOF - VELETRGOVINE

VALENTIN in ANGELA Blažej

PLIBERK-BLEIBURG

Tel. 04235 - 394 (Dauerruf 302)